

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 39.)

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Pe un an 8 franci, pe șase
luni 4 franci, pe trei luni 2 franci.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dăruș în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augensfeld & Emeric Le-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körtl).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garsonă pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

Nr. 209. — Anul LXVIII.

Brașov, Vineri 23 Septembrie (6 Octombrie).

1905.

NOU ABONAMENT LA „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octombrie st. v. 1905.
se deschide nou abonament, la care invităm
pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni
6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal
de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4
corone, pe șase luni 2 corone

Pentru România și străinătate: Pe un
an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Nicăiri ca la noi.

(S) Țără și omeni fără rost și că-
pătâiu.

Coaliția, majoritatea parlamen-
tară compusă din minorități maghiare,
după ce a batjocurit parlamentarismul,
făcând majorității de mai nainte
imposibilă lucrarea parlamentară —
se gerază acum ca apărătoare a con-
stituției contra Coronei. Ea, care nu
scie nici azi cum a ajuns a fi majori-
tate și ca mâne poate fi suflată de
vânt, fără să-i rămâie urmă, pretinde
de la capul statului să-i împlinescă
voia necondiționat, altfel ea va face
imposibilă totă ocărnuirea, împiede-
când parlamentul a vota ceea-ce este
neapărat trebuincios pentru țără. A-
decă preinșii apărătorii ai constitu-
țiunii nu vreau să scie de aceea, că

după constituțiune monarchul are
dreptul de a aproba seu desaproba
ce voiesce majoritatea parlamentului
— de ar fi chiar cât de adevărată
și nu cărpăcită, cum e coaliția. Cei
din coaliție se fac a nu scie ceea ce
învață și sciu copiii în școlile popo-
rale, că la aducerea legilor conlucră
doi factori principali: parlamentul și
corona. Ei sciu și recunosc numai
voia lor: comanda maghiară în ar-
mata comună.

Junimea universitară maghiară
are aerul a reprezenta ea singură vii-
torul țerei. La toate ocaziunile ia
poziție cu demonstrațiuni, serenade,
conducturi de torțe etc. — în loc
să-și caute serios de carte, ca tineri-
mea din alte țeri — în toate cestiu-
nile politice de și la certele parti-
delor politice. Ea nu se însufleșce
însă, — cum ar aștepta omul cu drept
de la junime, care se conduce mai
mult de inima ei ferbinte, de cât de
capul rece — pentru eternele și marile
idei ale umanității, pentru libertate, ega-
litate, frațietate și dreptate, cari sin-
gure pot cimentă și incheaga diferi-
tele nēmuri ale țerei într'un puternic
măunchiu, ci se aprinde numai pen-
tru ruginita politică veche a celor po-
reciți „het szavajás” (nēmă, cu șapte
pruni, cum se numiau și se mai nu-
mesc și azi în batjocură în Transil-
vania micii nobili sērântoci de odi-
nióră) pentru supremația de rassă,
șovinism, maghiarisare, înghițirea ne-
maghiarilor din țără de cătră popo-
rul maghiar, „a doua cucerire a pa-
triei”, cum dic ei cu îngâmfare, și
alte bazaconii de aceste.

Acastă junime pretinde sus și
tare dreptul de a puté da liberă es-
presiune sentimentelor și părerilor —
dér numai pentru sine. Când vréu și
alții să useze de acest drept, acești
tineri cavaleri sunt mai intoleranți
de cât sbirii reacțiunii celei mai ne-
gre. Ei, câteva sute, isgonesc din a-
ulă pe cutare colegi ai lor, cari au
bărbăția de a le spune în față, că ei

sunt de altă convingere, merg în de-
putație la rectorul și pretind alun-
garea colegilor lor socialiști de la u-
niversitate. Pe colegii lor nemaghiari
ii spionéză până și în sentimentele
lor cele mai interne, îi persecută și
denunță pentru simțemintele lor na-
ționale, ba chiar și pentru-că vorbesc
în limba lor maternă.

Dumnealor publică manifeste și
se declară în ele, ca „junimea țerei”,
folosindu-se de un ton nesocotit de
arogant și nici că vreau să scie, că țera
are afară de a lor și alte junimi de
care are nu mai puțină lipsă și pôte
mai mult folos decât de a dumnealor,
așa dișa junime a țerii.

Dacă în adevér această junime
este, care represintă viitorul țerei
și dacă ea nu-și va schimba radical
simțemintele și cugetarea, ce le ma-
nifestă acum, amar de caotic ni se
înfățișază acest viitor.

Dacă vorbesci seu scrii în limba
ta maternă, chiar și în casurile sta-
bilitate de lege, ești denunțat ca ini-
mic al patriei, ba chiar de te folosesci
în afaceri private de ea, ești expus
la insolente și insulte din partea unei
multimi de prostolani, cari își tin de
datorie patriotică a-ți băga pumnul
în gură.

În țera ta natală judecătorii im-
pus tie de lege, vorbește cu tine prin
interpret (tălmăci), ca și cum ai fi
în Turcia seu ai fi venit din Turcia.

Poporațiunea țerei e cufundată
până în gât în ignoranță, este es-
ploatată de toți veneticii și pierde vâ-
dând cu ochii din lipsa de desteritate
și pricepere în a-și căștiga pânea de
tote zilele, ér ministrul instrucțiunii
publice nu-și bate capul cum să o
deștepte și să o facă mai capabilă
de a produce și căștiga, ci se gân-
desce numai cum să o maghiarizeze.

La ori-ce măsură legislativă nu
e vorba mai întâiu că ce și cât
pôte folosi ea țerei și bieteii popora-
țiunii încărcate cu greutate până din-
colo, ci că ore nu se primejduesce prin-

tr'insa supremația rasei maghiare?
Adecă 11 milioane de cetățeni sunt
considerați și tractați ca pericol per-
manent pentru celelalte 7 milioane de
cetățeni.

Și totuși presa șovinistă cu
Apponyi e *tutti-quantu* au cute-
zanța a bucina în lumea largă, că
„naționalitățile nicăiri în lume nu se
bucură de atâta libertate ca în Un-
garia”.

Unde o s'ajungă această sērmană
țără în caosul acesta oribil produs
de un șovinism nesațios, deslanțuit
mai ales prin continuellele concesii
și jertfe, ce i-se aduc în detrimentul
celor mai sfinte și vitale interese pu-
bliche, dacă nu va veni o mână tare
și dréptă pentru toate neamurile țerei?!

Revista politică.

Brașov, 22 Septembrie.

Diua de 3 Octombrie a fost bo-
gată în evenimente politice interne,
privitoare la crisa. In acea di Majesta-
tea Sa a primit în *audiență* mai întâiu
pe *Fejervary*, apoi pe ministrul ung. de
interne *Kristoffy*, ér după amiadi pe
ministrul ung. de justiție *Lanyi*. La
audiența lui *Kristoffy*, care a durat
doué ore, a fost de față și br. *Fejer-
vary*. Ministrul ung. de interne a pre-
sentat monarchului lucrarea privitoare
la votul universal, care însă n'are ca-
racter de proiect de lege. Se dice, că
Majestatea Sa a ascultat până la fine
espunerile ministrului *Kristoffy* și ici
colo a făcut și observări, dér o ho-
tărîre definitivă nu s'a luat nici în
acea audiență. Monarchul și-a espru-
mat dorința, ca *Fejervary* să rămână
încă în Viena și pentru a doua di,
ceea-ce s'a și întimplat.

În audiența de eri ministrul pre-
ședinte ungar a prezentat monarchu-
lui programul seu schimbat, care e
fórte estins și în care se cuprind mai
multe proiecte de legi privitoare la

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Înspre zarea depărtată....

Înspre zarea depărtată
Fermecat îți ții privirea,
Când și-ntinde peste deluri,
Asfințitul strălucirea.

Și mirarea te cuprinde
Când șoptindu-ne 'mpreună
Rătăcim pustii pe drumul
Alb de flóre și de lună.

Stai apoi pierdut în gânduri
Și te 'ntrebă, cum de se pôte,
Ca minunile acestea
Din nimic să fie toate?

Nu sili trudita minte
Lămuriri, ca să-ți mai dee,
Scii că și iubirea noastră
S'a încins dintr'o scinteie.

Brașov, 4 Octombrie 1905.

Ecaterina Pitiș.

Cântec.

Foie verde de secară —
Móră cine-o vrea să móră:
Vinul rece-mi dá viață,
Dragostea imi dá dulceta —
Lună luminéză valea,
Că mândruța-mi ține calea.

Foie verde trei smicele —
Draga dragostelor mele,
Mi te-arată la portiță
Și m'adapă c'o guriță —
Lună luminéză valea,
Că mândruța-mi ține calea.

Foicică foie lată —
Nu găsesei în lumea totă
Ochi mai dragi, mai dragă mie,
Ca mândruța mea șglobie —
Lună luminéză valea,
Că mândruța-mi ține calea.

Romulus Cioflec.

Între ruine.

De baronul de Fürckel.

Merida este fără îndoială unul dintre
cele mai vechi orașe, seu mai bine diș,
una dintre cele mai vechi amintiri ale
Spaniei.

Sórtea a mânat pe Don Carlos în ael
îndepărtat oraș al Asturiei și încă obosit
de petrecerile din Sevilla, de sunetul cas-
tagnettelor din Triana, de scânteietorii ochi
ai frumóselor femei din Toreros și de par-
fumul grădinilor de la Alcazar, el voi să
se odihnescă aici și se viseze.

Merida este orașul viselor. Apa liniș-
tită a Guadianei se ridică încet și miste-
rios. Vechile ruine iau viață, o podóbă
minunată se lasă peste ele și ochii noștri
cred, că revéd érași mândra Emerita Au-
gusta, așa după cum era acum două mii
de ani, marea cetate romană, cu un mi-
lion de locuitori, în care au petrecut Pon-
tius Pilatus și Seneca.

Peste tot locul fantasia sa voi să
descopere aici în ruinele Meridei vechia
mărire a Emeritei Augusta, în dosul stâl-
pilor ruinați credea, că vede umbrele le-

gionarilor, cari treceau zângăindu-și scu-
turile, dér peste tot locul îi răspundea li-
niștea profundă a celor trecute, care nu
era turburată prin nimic, nici chiar prin
amintirea plină de pietate a actualilor lo-
cutorii. Emerita Augusta părea că este
îngropată pentru tot-déuna în ruinele
Meridei.

Mărețe sunt aceste vechi ruine. Că-
derea Romei, invasiunea Vandalilor, Go-
ților, stăpânirea Maurilor trecuseră una
după alta peste Merida, dér nu fuseră în
stare de a face egale cu pământul aceste
monumente colosale ale frumșeții clasice.
Pulberea, care acopere pământul Meridei
se trage din vechile clădiri ale Romanilor.
Între zidurile sérăcăciose se găsesce ade-
seori, un splendid bloc de marmoră, cu
podóbe artistice, care a fost strîns din
câmp. Curți întregi sunt pavate cu petri
comemorative și morminte. Și când țera-
nul ară cu plugul țarina, întorcénd brazda
dă de un monument pentru un proconsul
seu de pietra vre-unui templu. În Posada
(cârciumă) cârciumăreșa dá vin în vase
vechi, dér totuși elegante, sunt vasele de
beut ale Romanilor, cari serviseră la multe

afacerile strict interne ale Ungariei. După audiența Fejervary însuși a declarat, că nu s'a luat încă o decizie.

*

Tot în ziua de 3 Octomvrie s'a ținut conferința comună a partidelor din majoritatea dietală pentru a lua poziție față de cele întâmplate la 23 Septemvrie, când, se scie, Majestatea Sa a primit într-o audiență de 5 minute pe șefii coalițiunii și li-a predat cunoscutul ultimatum. Din incidentul acestei conferințe se făcuseră din partea coalițiunii mari pregătiri. Era vorba, ca din provincie să participe mii de delegați și să se aranjeze un mare conduct cu torțe din partea burghezimii și a studenților universitari. Socialiștii la rândul lor încă au vrut să aranjeze o contra-manifestație cu conduct de torțe în același timp și în același loc. Poliția însă, sub pretext, că se vor produce conflicte sângeroase pe strade, pentru a căror suprimare nu dispune de forțele trebuincioase, a oprit și conductul burghezilor (cetățenilor) și pe acela al socialiștilor.

Astfel tărăboiul, ce era să se facă în ziua de 3 Octomvrie, s'a redus la ținerea conferinței partidelor din opoziție. Conferința a fost deschisă de Francisc Kossuth, care a cerut un proiect de rezoluție mai lung, cerând să fie votat. În punctul 1 al proiectului se declară, că deputații adunați aprobă procederea bărbaților parlamentari, cari au fost chemați la audiența din 23 Septemvrie. În punctul 2 se declară, că majoritatea dietală nu poate să primescă a forma un guvern pe baza condițiilor puse de Maj. Sa. Conferința ia poziție contra declarațiunilor regale de la 23 Sept. Pretensiunea, ca majoritatea dietei să se conformeze în politica sa ultimului Corónei, este o violare a constituției, și declararea, că

sunt eschise ori-ce concesii în ce privește cestiunea limbei în armată. În punctul 3 se spune, că declarațiunile regesci atât în formă, cât și în cuprins au îngreunat situațiunea politică și altfel destul de grea, și stau în contra-dicere cu principiile fundamentale ale constituției ungare. Conferința protestează în contra amânărilor dietei și cere să nu mai fie amânată. Dacă s'ar întâmpla, ca dieta să fie lipsită din nou de exercițiul drepturilor sale, se va protesta contra unei astfel de măsuri în fața „națiunii”. Conferința a primit cu unanimitate proiectul de rezoluție prezentat de Kossuth.

*

În urma înăspririi conflictului între Grecia și România prin rechemarea ministrului grec din Bucuresci

și a ministrului român din Atena, a urmat publicarea unor note oficiale din partea guvernului grec și cel român. Guvernul grecesc spune în nota sa, că s'a vădut silit a rechema pe ministrul Tombazis, deoarece magazinele grecesci din România au fost devastate, drapelul grec a fost ofensat în Giurgiu, că mai mulți greci au fost espulsați din România și că s'au rostit la unele manifestațiuni anti-grecesci, aranjate în România, cuvinte injurioase la adresa Greciei. Din cauza acesta guvernul grecesc cere pedepsirea celor vinovați și revocarea espulsării directorului țiarului grec „Patris”, ce apare în România.

Guvernul român publică drept răspuns și el o notă în care desminte în modul cel mai hotărît devastarea magazinelor grecesci, molestarea, suptulilor greci și insultarea drapelului grecesc. În ce privește expulsiunea țiarștilor greci și a altor Greci din România, nota română dice, că acesta s'a făcut în virtutea dreptului de suveranitate, ce-l posedă ori-ce stat de a lua măsuri polițiale față de supușii străini, ér cu privire la manifestațiunile de protestare contra masacrării Românilor de către bandele grecesci, astfel de manifestațiuni sunt deasemenea prevădute de dreptul public al popórelor libere. Pretențiunea guvernului grecesc de a respinge dela sine totă răspunderea în omorurile săvârșite în Macedonia, pe cuvânt că ele au avut loc într-o țără străină, nu poate fi justificată, decât dacă bandele de ucigași nu s'ar fi format pe teritoriul grecesc și n'ar fi trecut granița, fără ca autoritățile militare să le fi împedat.

*

Cetitorul va afla mai jos câte-va amănunte asupra turburărilor sângeroase din Brúnn întâmplate la începutul săptămănei acesteia între Germani și Cehi din cauza înființării

unei universități cehice în acel oraș. Turburările acestea au avut resunet și în ședința dela 3 Octomvrie a parlamentului austriac. Deputații cehi au protestat violent când începă să vorbescă baronul Morsey, membrul centrului catolic, asupra declarațiunilor ministrului președinte Gautsch cu privire la situațiunea politică. „Priviți, ce se întâmplă la Brúnn!” strigară radicalii cehi. „Înainte c'o oră au mai omorit pe unul! Mișelie! Nu veți desbăte aici, când în Brúnn se dau pușcături!” În discuția acesta s'au amestecat și o parte a deputaților germani, ceea-ce a făcut să se producă o gălăgie așa de mare, încât nu se mai aușia cuvântul nimănu. A trebuit să se suspendeze ședința. În paușă deputații stăteau în grupuri și discutau foarte agitat. În mijlocul grupului ce-

hic se afla ministrul ceh Randa, care făcea mari sforțări spre a-și mulcomi compatrioții. După 20 minute ședința s'a redeschis, președintele anunțând că urmază la cuvânt ministrul de interne. Ministrul declară, că nu s'au dat pușcături de revolver de poliție. A vorbit apoi Choc (ceh) despre evenimentele din Brúnn. În decursul vorbirii lui Germanii și Cehii au provocat scene sgomotóse, era p'aci să se încaere. A vorbit și ministrul președinte Gautsch, mereu întrerupt de Cehi.

Baronul Hormuzaki despre cestiunea macedo-română.

Un colaborator al țiarului „Neue Freie Presse” din Viena s'a dus în ziua de 2 Octomvrie la domnul baron Dr. Alexandru de Hormuzaki, reprezentant al colegiului marilor proprietari din Bucovina în „Reichsrath”-ul austriac, ca să-l întrebe despre cestiunea macedo-română, devenită în timpul din urmă atât de acută, în cât a provocat ruperea relațiunilor diplomatice între România și Grecia.

Precum am promis deja, publicăm și noi din cuvânt în cuvânt răspunsul, ce l'a dat domnul baron Hormuzaki, care este în toate privințele instructiv și interesant. Baronul Hormuzaki a șis:

Conflictul româno-grecesc ne interesează pe noi Români din Austria într-o măsură, într-o măsură în Macedonia și ținuturile învecinate locuiesc 800.000 Români, cari aparțin aceluiași popor ca și noi, și de aceea noi urmărim cu interes năzuințele lor. Ei vorbesc aceeași limbă ca și noi, și deși poporul întreg vorbește un dialect alcătuit dintr'un amestec cu limba turcescă și grecescă, limba celor culti nu se deosebesc de loc de limba pe care o vorbesc Români din regat și cei de la noi. La universitatea din Cernăuți sunt studenți macedo-români, cari sunt sprijiniți cu stipendii de către guvernul român.

Procentul Românilor, cari locuiesc în Turcia este de 15 la sută la o populație de 5,570.000. Ei locuiesc parte în Albania, parte în Epir și Macedonia. În Albania este un întreg district, cu numele Muzajica, care se întinde de-a lungul mării Adriatice și linia Durazzo-Avlona-Berat locuite de Macedo-români. În Epir Români sunt pe amândouă cóstele Pindului dela orașul Samaria până la granițele Greciei. În Macedonia însași Români formază patru grupuri. În Albania trăiesc 200.000, în Epir 250.000 și în Macedonia 350.000 Macedo-români. În Grecia trăiesc răsleți vr'o 30000 Români.

În Turcia, ca stat teocratic, până mai de curând numai Grecii au fost recunoscuți ca naționalitate. În anul 1870 au fost recunoscuți Bulgarii ca naționalitate de sine stătătoare. Prin acesta au obținut dreptul de a poseda biserici și școli, un drept pe care Români până mai de curând nu-l aveau.

Cu ocaziunea înțelegerii de la Mürzsteg din anul 1903 i-s'a impus Turciei datoria, de a recunoșce toate naționalitățile creștine și în virtutea acestei înțele-

gerii Români au isbutit în Maiu a. c. să fie și ei recunoscuți. Prin iradeaua sultanului, ei au obținut dreptul de a poseda biserici și școli, îndată-ce într-o comună se află cel puțin 30 familii românesce.

Contra acestei iradele patriarcul a protestat la înalta Pórtă, adresând în același timp un memorandum tuturor puterilor. Patriarcul este o uneltă a guvernului grecesc și nu eșecută de cât instrucțiunile, ce i-se dictéză din Grecia. Patriarcul a fost sprijinit de preoții și bandele grecesci, cari au sciut să împiedece cu forța înființarea de comunități românesce cu școla și biserica proprie. Mii și mii de Macedo-români au fost violentați, și toți preoții, cari au întrebuintat limba românescă la serviciul divin, au fost escumunicați de către patriarcul. Se dice chiar că ofițeri greci s'au pus în fruntea bandelor, cari au făcut prădăciuni și omoruri în satele macedo-române.

Interesul Greciei este, ca să se reia firul relațiunilor diplomatice între cele două țări, căci Grecii posed în România număróse biserici, școli și spitale carisunt fundațiuni grecesci. Dreptul Grecilor de a poseda aceste averi nu se întemeiază de cât pe o clausulă a convenției comerciale ce s'a încheiat între aceste două țări. Îndată ce s'ar denunța convenția comercială, guvernul român ar pute lua aceste averi în posesiunea sa.

Se așteptă cu siguranță, ca guvernul austro-ungar va interveni și mai departe între Grecia și România și va contribui la împăcarea lucrurilor.

Cestiunea reformei electorale în camera austriacă

În ședința de la 3 Octomvrie a luat cuvântul în camera austriacă (Reichsrath) din Viena baronul Morsey, ocupându-se și de reforma electorală. El a spus că cestiunea acesta nu trebuie lăsată să ajungă la isucniri pătimase, că înțelepciunea politică dictéză, ca să fie luată în mână până nu e târziu, și condusă în vâgașul cel adevărat. Trebuia să se primescă reforma electorală, pe care a propus-o Taaffe, în schimb însă s'a făcut curia a cincea, cu care socialiștii nu sunt mulțumiți și socialiștii au tot dreptul să nu fie mulțumiți. O reformă va trebui făcută și cestiunea acesta trebuie tratată serios și regulată. Să nu așteptăm până o va regula strada, ci să o regulăm noi la timp.

Ceea ce privește volul universal în Ungaria, trebuie să scim următoarele: Dacă s'ar introduce volul universal, direct și egal după sistemul lui Banffy și Apponyi, acesta n'ar fi de cât un premiu pentru Maghiari și o ucidere a celorlalte naționalități, o întărire a grandomaniei Maghiarilor și de aceea această cestiune trebuie judecată cu multă precauțiune... Nu trebuie să uităm că în Ungaria, întréga administrație se află în mâinile așa numitei coalițiuni. Cel ce cre să octroieze acest drept electoral, va trebui întâi să se gândească a ocupa milităresce toate comitatele, și alegețile să se săvârșescă cu asistență militară. Se va găsi un bărbat de stat, care să facă acesta? Eu unul nu sciu.

bachanalii sgomotóse, și cari au durat prin secole pentru-ca să fie profanate de mâni aspre.

Ramona, oârciumăreșă, îi pusese pe masă vin roșu scânteitor într'un asemenea vas și începă conversația țilnică, că óre va lua parte la serbarea bisericească, unde va fi musică, procesiuni, lupte cu tauri. Tóte în onórea sfintei Ololla, patróna Meridei. Carlos făcú un semn de aprobare. De sigur că va fi acolo, căci de la serbarea bisericească nu va lipsi Laura, frumoșă fiică a marchisului de Mirandela. El zimbă aducându-și aminte de vechia biserică cu intactii ei stâlpi romani. Pe portal se putea ceti într'un bloc de marmură inscripția „Marti sacrum” și serviciul religios catolic în vechiul templu al lui Marte îl atingea în mod ciudat. Astăzi sfânta alun-gase de pe altar pe frumosul zeu al rășboiului. Óre și ea va cădó sub ruinele templului!? Sic transit gloria mundi.

Carlos eși pe verandă și se aplecă pe terasa de fier. Capelanul de casă al marchisei, un domn cam bătrân cu tră-

să rile feței severe, cu ochi strălucitori și cu nasul aguilin, tocmăi se ducea la castel. Carlos salută cu respect și preotul răspunse printr'o ușură mișcare a mânei.

Influența călugărului Franciscus era foarte mare în castelul marchisei. El era un fel de închisitor și decât ar fi stat în puterea sa, ar fi ordonat să fie arși pe rug dușmanii credinței sale, acolo unde odată fusese Nammachia Emerita Augusta. Cu ochi dulci privea el marele loc liber și dicea, că acolo se va pute foarte bine aranja un auto-da-fé. El era încântat de Don Carlos. În răsboiele carliste el comandase o cétă vitéză de insurgenți și fără milă ordona să fie împușcați liberalii prizonieri, ba în marea sa nerăbdare după sângele rășbunător, crepase multora capul cu mâna sa proprie, mai înainte însă de a ridica arma ucigétóre, tot-déuna spovedea pe victime și apoi le da sf. cuminecătura. Cu o mână binecuvântă, ér cu cealaltă ucidea. Dér el era cinstit și de aceea în fanatismul său era măreție și convingere.

Laura tremura în preșența sa. El îi povestea despre martiri, de femei frumoșe, cari fuseră sfășiate în arenă de tigri și lei, cari în onórea Mântuitorului își ungeau corpul cu păoură și serveau ca torțe la orgiile romane. El îi descria iadul, încât nóptea în visuri ea credea, că este chinuită de diavoli. După aceea el o silea să se spovedescă, deoarece duhurile rele caută s'o ducă în ispită.

Marchiza de Mirandella era o damă încă frumoșă. Ea-și petrecea vremea parte cu opere de binefacere, parte cu vizite în mănăstirile din apropiere, séu ședea în salonul cel mare, pe canapea cufundată în visuri, séu cetind un roman frances modern.

Contele Pareda, al cărui castel se afla în apropiere, o visita adeseori. Se vorbea că el caută să câștige iubirea marchizei și avea de gând să o răpéscă și s'o ducă la Madrid. Preotul critica aceste relațiuni, dér éráși din nou îi dădea absoluțiunea, dér ce el scia, că unei marchize îi sunt permise multe lucruri, cari altor femei le

sunt interđise. Cu cât mai indulgent devenea el față de mamă, cu atât mai sever era față de Laura, a cărei tinără vietă spera el că o va pute cuceri pentru mănăstire.

Dér parfumul florilor din grădină, noptile luminate de lună și cântecul privighetórei în parc făceau pe Laura să preșimțá alte lucruri, decât puteau să-i fágăduiescá înaltele ziduri ale mănăstirei. Și ea tăcea și aștepta.

Marchiza era atât de mult ocupată cu operele ei de binefacere și cu contele Pareda, încât nu putea să se intereseze prea mult de fiica ei; ea o însoțea la biserică și apoi o lăsa césuri întregi în parc, cu paserile, cărțile și florile ei.

Peste riul pe țermul căruia se afla castelul, duce podul cel mare, una dintre cele mai colosale creațiuni de pe timpul Romanilor. El se sprijinesce pe 60 de arcuri masive de piétră și se perde în cea mai mărețá perspectivă. Ce e drept însă, că numai cele două capete s'au păstrat în forma lor originală; în mijloc se véd re-

În regularea relațiilor Austriei cu Ungaria, cari sunt avizate una la cealaltă, dăr firesc Ungaria mai mult la Austria, decât acesta la Ungaria, — dize Morsey — se lasă prea multă libertate politice și prea puțin se judecă lucrurile din punct de vedere practic și juridic. Socialiștii agită pentru separație, ceea-ce însă n'ar fi în interesul alegătorilor. Ideea separației a prins rădăcini și în cercurile agrare. Trebuie să înlăturăm întâiu unele certele de partid și numai apoi să ne apucăm de revederea pactului. Apoi continuă:

»Este indiferent, decât cineva bănuiesce că un ministru ore-care a împiedecat reforma electorală, însă acesta trebuia spusă în publicitate, pentru-ca să nu cadă urgia asupra Coronei și să nu se creadă că Coróna a fost aceea care n'a vrut să dea celorlalte naționalități din Ungaria, doritoare de libertate, dreptul electoral pe care îl nădăjduiau. Și aici, în parlamentul acesta, încă este locul să se spună câteva cuvinte încurajătoare celorlalte naționalități de dincolo, în loc să le ignorăm (vii aprobări în drépta). Aceste naționalități sunt dincolo purtătoarele și mărturiile comunității imperiului, și stâlpii aceștia fundamentali trebuie păziți. Eia acesta este și motivul, pentru care cestiunea armatei nici odată nu va pute fi resolvată în sensul maghiar. Nu se poate admite, ca regele Ungariei prin limba de comandă maghiară să pună piciorul pe grumaziile celorlalte naționalități.

»Nu trebuie mai departe să uităm, că Croații la 1868 și-au rezervat dreptul, că dacă va veni vorba la o schimbare a pactului de la 1867, să fie și ei ascultați. (Saudim!) Sancțiunea pragmatică s'a încheiat de Croații cu Coróna, independent, și cu 10 ani mai înainte decât sancțiunea pragmatică a Ungariei cu Coróna, și s'a pus acolo condiția, ca purtătorul Coronei să locuiască în Cislaitania și să fie totodată domnitor și în Carintia, Carniolia și Stiria. Dacă deci Ungurii susțin că există o stipulațiune unilaterală între Ungaria și Corónă, atunci și Croații pot să revină la sancțiunea pragmatică și pot cere, ca nimic să nu se facă nou, fără să fie și ei ascultați.

Ca la noi la nimeni!

»Nicăiri ca la noi!«, dize scriitorul articolului din fruntea numărului de azi al fôiei noastre, având în vedere lumea iutôrsă și buimăceala politică în țera la noi.

Ca la noi la nimenea!! trebuie să exclamăm și la locul acesta, vrând a răspunde la atacurile nesăbuite ce le îndreptăză din nou, în numărul de Joia trecută al fôiei „Poporul Român“, de Vaida-Voevod în contra „Gazetei Transilvaniei.“ Acest domn se năpustese asupra-ne cu-o furie, care prin impetuositatea ei devine de tot caraghiosă, având în vedere mai ales, că de Vaida-Voevod, s'a angajat și el, alături cu Dr. Aurel Vlad, ca scriitor la fôia lui Birăuțiu pentru ca cu puteri unite să pună la cale acea lume românească, ce se compune din naivi, gură-cască și găgăuți. Căci pentru o altă misiune mai demnă față cu omenii noștri cu judecată și cu chibzuială,—de cari har Domnului avem încă destui, numai cât stau la

o pate ca pironiți și înmărmuriți de ceea-ce vîd,—nu-i putem ține capabili după purtarea ce au avut-o și o au, purtare prin care, o spunem cu dururere, ei sfruntăză în modul cel mai pueril nu numai bunul simț, ci și ori-ce minte sănătôsă.

Atâta le-a mai trebuit acum acestor cavaleri ai activității sucite, scâlciate și nesincere, inscenată în timpul din urmă de ei și câți-va de ai lor, ca să pornescă cu cösele, cu sulite și cu revolverele răsboiului în contra „Gazetei“ noastre cu scopul declarat de a o omori și șterge de pe fața pământului, ca să nu mai rămână nici urmă de ea.

Să nu rideți cumva cinstiți cetitori, căci este cea mai crudă serioșitate, negru pe alb, pe cinci colone îndesate pe paginile din frunte ale fôiei lui Birăuțiu și semnate de Vaida-Voevod: că „Gazeta“ trebuie cu ori-ce preț să piără, pentru-ca faimosul consorțiu Mihali-Vlad-de-Vaida-Voevod și tutti quanti, să pôtă eși la liman cu unica, neprețuită și ne mai pomenita politică de activitate a lor.

Încă odată să nu rideți și să nu credeți că glumim, căci éta ce se scrie în amintitul articol subscris de Vaida-Voevod, din cuvânt în cuvânt, cu litere mari destul de vizibile:

„...Trebuie să lucrăm într'acolo ca poporul nostru să nu-și mai culégă informațiile cu privire la politica noastră națională din numărul de Duminecă al „Gazetei“...

„...Faptul că poporul cetesce „Gazeta“, îi pune organizației partidului nostru național mai mari piedeci în cale, decât administrația, ba decât chiar și întregul sistem șovinist“...

Așadér nu sistemul șovinist, nu volnicile celor din tabera lui Tisza și Fejervary, nu intoleranța coaliției pune piedeci în calea națiunii românesce, ci Gazeta Transilvaniei“ este, dela care i-se trag tôte belele!

A-ți audît? Dêcă n'atî știut ce e „Gazeta“ și ce pôte ea, v'o spune acum de Vaida-Voevod, acest leuparaleu, pietra înțelepciunii activismului modern, genialul adjutant al presidentului clubului naționalist din dietă Dr. T. Mihali. Cu o falcă în cer și cu una pe pământ vine acum să-și răsbune șeful contra „Gazetei“, care avu temeritatea, ne mai audită pe plaiurile românesce, să critice atitudinea politică a acestui president și să o condamne și stigmatizeze chiar de nenațională maiținând sémă că Dr. Mihali face parte din trinitatea ce a subscris în ajunul conferenței de la Sibiu vestitele puncte de program nou, publicate în „Libertatea“ din Orăștie, puncte ce semnalau totala desertiune din partidul

național și renegarea programului dela 1881.

Nu s'a mulțumit de Vaida-Voevod cu debutul său, puțin de invitat, la adunarea poporală din Deșit în 5 Septemvrie, când a bîrfit în mod necalificabil în contra „Gazetei“ noastre. Atunci i-am dis, că o astfel de purtare nu este o virtute națională, ci o imoralitate politică. Nu e vina noastră decât de Vaida-Voevod s'a grăbit a-și eternisa ideile și părerile sale imorale negru pe alb în fôia lui Birăuțiu, căci ce pôte să însemne alta apelul ce-l adresăză de Vaida-Voevod publicului activist, ca să pornescă o cruciadă pentru nimicirea morală și materială a „Gazetei“?

Prin modul cum se înfățișăză în articolul său, prin sentimentele și părerile, ce și-le descopere, de Vaida-Voevod se esecutăză pe sine însși și nu mai este de lipsă să arătăm poporului, că de Vaida-Voevod e prea mare pătimaș și are prea puțină experiență, decât ca să pôtă înțelege rolul, ce l'a avut și are un diar național ca „Gazeta Transilvaniei“ în mijlocul poporului român.

Graba, cu care de Vaida-Voevod vrea să ne stranguleze, ca să nu mai stăm în cale luceferilor activității destrăbălate de azi, mai dă pe față, că densusul este un suflet reacționar, care, necum să aibă respect, dăr nici idee n'are de ceea ce va se dică libertatea de a-și manifesta sentimentele și cugetările în sinul unui popor. De partid ar fi păcat să mai vorbim, după ce se scie în general, cât de mult și-au bătut ei joc de el.

De Vaida-Voevod mai are pasiunea de a-și lua mari aventuri, și după cum pretindea odinioară regele Franței Ludovic al XIV-lea, că el însuși e statul, dize și densus: „partidul național suntem noi!“ Cu alte cuvinte vrea să întorcă fôia și pe cei ce au desertat din sinul partidului și au călcat programul lui și principiile naționale ce le cuprinde, vrea să-i declare de adevărați aderenți ai partidului, ér pe noi, cari în tot-déuna am apărut stégul partidului cu devotament și cu cinste, vrea să ne declare de desertori séu disidenți.

Una din plângerile cele mai de căpetenie ale lui de Vaida-Voevod, este, că diarul nostru nu a luat cu nici un cuvânt notă despre vorbirea presidentului clubului dietal naționalist Dr. T. Mihali, pe care a ținut-o înaintea alegătorilor săi din Ileandamare și prin care a încercat a se spăla de invinuirile, ce i-s'au adus nu numai din partea noastră, ci din partea întregii prese independente române, slovace și sêrbesci pentru atitudinea sa echivocă și nedemnă națională în dietă.

Ei bine! Dêcă „Gazeta“ a tăcut, Dr. Mihali și adjutantul său de Vaida-Voevod puteau să fie atât de isteți ca să înțelégă, că „Gazeta“ a făcut-o numai pentru-că a vîdut în apărarea lui Mihali — apărare ca vai de ea — un semn că-și recunșce vina cât de cât și vrea să și-o îndrepteze. Dăr nu ne-am fi așteptat ca d-lor să fie așa de naivi a crede, că „Gazeta“ tace fiind-că Dr. Mihali i-a băgat pumnul în gură.

După atacul dușmănos combinat al acestor domni însă vom trebui să revenim asupra vorbirei lui T. Mihali obiectiv și imparțial, să vedem ce a replicat el „Gazetei“ și cum „a nimicit tôte atacurile ei“.

Atunci se va face, credem, lumină deplină, în care taberă se află partidul național, în a „Gazetei“ séu în tabera fôiei lui Birăuțiu.

Đicem dăr generosului nostru amic de Vaida-Voevod: La revedere!

Tulburările sângerose din Brünn.

Aceste tulburări și-au luat începutul Duminecă, pe care și a fost convocată în Brünn două mari întruniri populare, una germană și alta cehă. Germanii din Brünn convocaseră adunarea pentru a protesta contra postulatului Cehilor de a se înființa în Brünn o universitate cehică. La întrunirea acesta au luat parte vre-o 10,000 Nemți, cari între cântece naționale germane și între vorbiri înflăcărâte au declarat orașul Brünn de oraș german, protestând contra înființării unei universități cehice. Cehii la rândul lor aflând despre demonstrațiunile germane, au votat între strigăte de »Jos Germanii!« și »Jos Brünn-ul german!« în adunarea lor o rezoluțiune, în înțelesul căreia ei cer neamănat înființarea universității cehice.

În 3 Octomvrie s'era domnea în oraș o adevărată anarhie. Mai multe sute de Cehi s'au adunat în jurul casei lor naționale, pe care era arborat un stég de doliu. Demonstrații cehi voiau să răsbune mórtea caltei de mäsar Francisc Pavlik, care fu străpuns de un soldat în decusul dîlei de Lună, când demonstrațiile se repetiseră, provocând intervenția miliției.

Demonstrații au bombardat tôte ferestrele, au atacat pe Nemții de pe corso și i-au bătut strașnic. Întrveniră gendarmii, dăr n'au putut birui cu enorma mulțime, care devastă mai multe prăvălii, intrară în cafeneaua Tonethof, spărgînd tôte ferestrelor și oglinzile, precum și ferestrele locuințelor din vecinătate. Soldații cu baionetele trase au dat năvală asupra demonstrațiilor. Forte mulți omeni fură răniți cu baioneta. Răniții cădeau și cei ce veneau în urma lor treceau peste ei și nu se opriră decât înaintea bisericei Sf. Iacob. Aici, cu tôte somațiunile gendarmilor și soldaților, demonstrații stăteau ca implantați, proferând insulte și batjocuri la adresa gendarmeriei. În urma acesta gendarmii au pușcat și unul dintre demonstrații fu grav rănit. Scena acesta băgă în grôză pe demonstrații, cari începuseră a se retrage.

În tot decursul nopții miliția a ținut ocupate tôte străzile principale. Ori ce grupare de persoane fu strict oprită.

paraturî din timpul Goșilor și Maurilor, ba chiar și din ultimele veacuri ale Spaniei, reparaturî cari fac să se vadă acum blocurile de piétră din timpul Romanilor, cari vor rezista încă multă vreme, când tenciuală modernă se va fi sfărîmat.

În mijlocul podului se află o statuă antică frumôsă, care este pe jumătate sfărîmată. Populația făcu din ea pe Sf. Antoniu, pe patronul Romanilor, și-l venerăză foarte mult. Credincioșii, își fac cruce umiliți înaintea statuei anticului beliduce roman. Și marchiza și Laura adorau statua și o considerau ca făcătoare de minuni, și astfel nu era lucru bătător la ochi, decât Laura se ruga des la statuă.

Ai-l o întâlnise pentru prima ôră Don Carlos și acolo îi șoptise, că o iubese. Fata se făcuse roșie ca cirêșa, dăr din acel moment crescû foarte mult evlavie ei pentru Sf. Antoniu, și ôre întregi obișnuia să petrecă înaintea statuei sale, séu pe treptele apropiatului circ roman. Și Carlos se interesa pentru aceste anticități și astfel se întâlneau amândoi, ascunși după

flori și tufșuri, cari cresceau printre ruine, și ei conversau, și rideau, și se sărutau. Erau foarte fericiți.

Laura nu se mai temea de draci și de iad, deóre-ce credea, că cucerise cerul. Ea scia bine, că mama ei nici odată nu și-ar fi dat consimțămîntul la o căsătorie cu sêrmanul inginer și că preotul ar fi afurisit-o, dăr ea nu se gândia la mărțiș, ci numai la marele ei amor.

Carlos o înduplecase să vie într'o nopțe afară în parc, ca să converseze.

Era o nopțe de primăvară clară și admirabilă. În depărtare pe piața orașului tineri își acordară ghitarele, pentru-ca să facă sêrenadă fetelor, ca în tôte serile. Fetele ascultau în dosul ferestrelor cu zăbrele, cu pêrul împodobit cu flori, și conversau cu iubii lor, pe când ceilalți flăcăi treceau de la o ferestă la alta cântând și dansând.

Carlos se ascunsese în umbra stâlpiilor înalți ai arcului lui Traian și aștepta până se va face liniște, ca să pôtă neobservat să se apropie de castel.

Césornicul din turnul cel înalt bătuse ôra miezul nopții, luna se ridicase sus deasupra ruinelor și-și arunca razele sale pe apaductele romane, printre cari ca o ironie de piatră se afla un mic conduct modern de apă.

Din Svediana se ridica o cêtă albă și se întindea ca un vîl asupra riului și a drumului.

Carlos putea acum foarte bine să mîrgă la castel.

Laura îl aștepta. Ea-l îmbrățișă și-l atrase spre un tufș din apropiere. Laura rugase pe Maica Domnului să o protégă, și astfel nu se temea că va fi descoperită. Aicul castel zăcea senin și tăcut. Se audia numai frémătul ușor al frunzelor.

De-odată se ivi o lumină vie la una dintre ferestrii, și Laura vîdû cu grôză, cum muma ei se apleca ușor în parc. Pe fața ei se afla o espresiune ciudată de frică și de bucurie. Ea puse candelabru pe masă și ascultă.

Laura cređû, că este descoperită și încearcă să fugă. Când intrară din nou pe

drumul din grădină, se isbiră de-odată de o figură de bărbat, în care Carlos recunoscu pe contele de Pareda.

Amândoi se retraseră cu spaimă, dăr când Carlos privi în jur, contele dispăruse în întunec. Și lumina de la ferestă se stinse, și tăcerea éráși domnea în parc și în castel.

Mii de gânduri treceau prin capul lui Carlos, când intră târziu în camera sa. Ôre contele de Pareda va tăcea, și mama, care însași era vinovată, va năvăli asupra Laurei ca judecătoare severă?

— A ta pentru tot-déuna! Intêmple-se ori-ce! îi șoptise Laura, când se desfăcu din brațele lui, pentru-ca să se reîntorcă ușor în camera ei.

— A ta pentru tot-déuna! își dîcea el, neteđindu-și fruntea îngândurată. Din glumă lucrurile ajunseră serioșe și el, care de atâtea ori își bătea joc de amor, simțea că inima i-se bate de un dor fiercinte. Pôte că era o imposibilitate de a-i cere mâna, căci nici odată marchiza, care voia să și mărite fiica după un grand, nu și-ar

SCIRILE DILEI.

— 5 Octombrie n.

Adunări populare. Alegătorii români din cercul electoral al Becherecului-mare sunt convocați pe ziua de 8 Octombrie în Giroc la o adunare populară în care se vor ține vorbiri despre votul universal și despre situația politică. — Dumineca trecută era să se țină o adunare populară română în Abrud-sat (Munții apusenii.) Autoritățile locale însă au oprit adunarea. Deputatul St. C. Pop și fruntașii români de acolo au protestat la ministrul de interne contra oprirei, și ministrul a încuviințat ținerea adunării. În urma acestei concesiuni pe ziua de ieri a fost sorocită ținerea de adunări în Bucium, ér pe ziua de azi (Joi) în Abrud.

Manevrele regale române. Regele Carol și Principele Ferdinand împreună cu Principele Carol și cu suitele lor, vor pleca la Botoșani Sâmbătă în 7 Octombrie n. unde vor sosi a doua zi la orele 10 dim. Suveranul va fi găzduit în locuința d-lui Vlădescu din str. Belvedere, ér Prințipi la primarul Isăcescu. Atașaii militari străini vor fi găzduiți la Hotel de France, unde li-s'au rezervat camere. Luni vor începe, după cum se știe, marile manevre regale.

Alegere de învățător în Sânpetru. Ni-se scrie: Duminecă în 4/18 Septembrie a. c. a avut loc alegerea de învățător în comuna bisericească Sânpetru, protopresbiteratul Brașov. Țăta cum a decurs alegerea: La orele 8 a. m. s'au prezentat în biserică părintele protopop Vasile Voina, care print-o scurtă vorbire recomandă parochienilor, ca alegerea să decurgă în liniște. La ora 9 se încep votarea, fiind puși în candidație pedagogii Vasiliu Creangă, Vasiliu Muntean, ambii fii ai acelei comune, și candidatul Nicolau Furtună din Covasna. Votarea se făcea șgomotos. Spiritele se agitău din ce în ce tot mai tare. Votarea a dat rezultatul următor: Vasiliu Creangă întruni 38, Vasiliu Muntean 51 și Nicolau Furtună 58 de voturi; neîntrunind însă nici unul dintre candidații majoritatea absolută a voturilor, s'a făcut balotagiū între candidații V. Muntean și N. Furtună. Reluându-se firul votării între cei doi susamintiți, cele 38 voturi se adaugă la cele 58 (cu excepția a două), fiind astfel proclamat de ales candidatul Nicolau Furtună, care nefiind fiu al acelei comune, nemulțămirea era generală.

Góna împotriva colorilor naționale române și sërbe. Vicespanul comitatului Timișorei Ioanovits a dat un ordin către toți notarii, ca să oprască țeranilor români purtarea tricolorului român și sërbe ce-l poartă pe vestiminte de sərbătore. Posturile de gendarmi au fost înștiințate, că de aci înainte vor pute lua și cu forța tricolorul național de pe vestimintele țeranilor noștri. Un martor.

O sentință interesantă. Nicolae Pascu din Tórcia a avut ceva neînțelegeri cu doi Sași, amândoi cu numele Iohann Brantsch. În gálceva ce au avut-o la olaltă, Pascu a gis cătră cei doi sași cuvântul „cióra“. Din cauza acestui cuvânt bietul Român a fost dat în judecată pentru »vătémare de

onóre.« Procesul s'a judecat la Judecătoria din Cincul-mare și subjudele Emil Adleff l'a condamnat pe Român la amendă în bani și la purtarea speselor, motivându-și sentința așa: »Judecătoria r. a calificat expresiunea de vătémare de onóre, pentru-că în limba română cuvântul »cióra«, imputând însușiri rele aceluia, căruia i-se adresează — se întrebuintează tot-déuna în semn de dispreț« Nr. 232 1905 B.

D-l Dr. Iuliu Morariu, din Cincul-mare, care a fost apărătorul lui Pascu, a făcut recurs împotriva acestei sentințe la tribunalul din Ibașfalău. Acest tribunal în sentința Nr. 4663/905 a anulat sentința judecătorei achitând pe Nicolae Pascu și enunțând, că cuvântul „cióra“ nu se poate considera ca expresiune batjocuritoare și prin urmare întrebuintarea lui nu poate fi vătémare de onóre.

Despre procesul acesta se vorbește mult în Cincul-mare și împrejurime, și se face mult haz pe socotéla pricinaișilor.

† **Maria Pop n. Olărescu**, soția parochului gr. cat. din Balaș (Caras-Severin) a repausat la 30 Septembrie în etate de 60 ani. O jelesce soțul Demetriu, fii: Dr. Stefan Pop paroch și Cornelia m. Maior, ginerele Ioan Maior, provisor dominal în Blașiū, noră Paula Pop n. Novac, frații Teodor și Aurel Olărescu și nepoții.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Brașovul-vechiū“ s'a ținut în Dumineca trecută (18 Septembrie st. v. a. c.) în școla română, conform statutelor și Convocării. După cum suntem informați apunarea a fost foarte însuflețită. Asupra decursului ei vom publica un raport în nr. viitor.

Din suferințele fraților Macedonenii. Directorul școlii comerciale române din Berat (Albania), împreună cu alți membri ai comunității din Berat, în urma denunțului și intrigilor Mitropolitului și consulului grec din acest oraș, au fost închiși în ziua de 12 Sept. st. v. după ce li-s'a confiscat totă corespondența. De asemenea șosesce șcirea, că totă corespondența românilor macedonenii este censurată șeu confiscată, așa încât aromânii sunt nevoiți a se duce până la Valona, port la Marea Adriatică, spre a-se servi de poșta Austriacă.

Țarul respingând plângerile Finlandeșilor. Pe când Țarul se afla lângă costa Filandei, un cunoscut preot de ritul evangelic se încercă să dobândescă o audiență spre a-i înmăna un memoriu în care era expusă situațiunea primejdioasă a Finlandei. Audiența fu scurt refușată. Preotul fiind întrebat în ce limbă era scris memoriul, densusul răspunse, că în franțuzesce. Atunci ómenii din jurul Țarului îi spuseră că Țarul nu primesce decât memoriu scrise în rusesce. Preotul se apucă îndată de tradus memoriul în rusesce, însă nici traducerea n'a fost primită.

Teatru german. Aseră s'a dat cunoscuta operetă »Die Flödermaus« de Strauss cu succes mare. Astăzi Joi se va da drama lui Sudermann, »Die Ehre«, ér mâne teatrul va fi închis.

† Mateiū Nicola.

Abrud, în 29 Sept. 1905.

Mórtea cu năprásnica-î secure a doborât éráși unul din șirégul acelor falnici stejari, cari odinioră împodobiau pădurea mândră a națiunei nóstre. S'a stins éráși unul dintre acei pușini aleși ai némului nostru, cari în vremuri trecute cu arma 'n mână, ér după aceea cu péna și cuvântul au luptat pentru drepturile nóstre. Bravul tribun de odinioră, înflăcăratur naționalist, **Mateiū Nicola**, nu mai este între cei vii!...

Asprimea vremurilor de restriște din 1848, dílele maștere, ce au urmat acelor vremuri viforóse, multele greutăți și necazuri, ce cu grămada s'au descárcat asupra nóstră, tóte-tóte acestea n'au fost în stare a pune stavilă cursului vieții acestui vrednic și bun Român, numai mórtea cu suflarea-î rece și necruțátore de viață, a putut rápi din mijlocul nostru pe acela, pe care cu toții atât de mult îl iubiam.

Când în dimineța dílei de 26 Septembrie se láți vestea tristă despre mórtea avocatului Mateiū Nicola, toți am rămas dureros surprinși de această veste și pierderea acestui bárbat valoros și Român brav ne-a umplut inima tuturor de mâhnire, fiindu-ne el la toți fără deosebire plăcut și simpatic. Și se esclám și eu cu d-l I. Simu, preotul predicator: »Cine ar fi gândit, ca bétránul venerabil, care înainte de asta cu 3 luni cuprins de durere, cum toți eram, dádea ultimul onor adurmitei în D-l Silvia Cirlea, pe care mórtea o rápi, pentru-ca să se sálășliuescă în sufletele nóstre durerea, ale cărei urme timpul până astăzi a fost mult prea scurt, decât ca să o aline, — cine ar fi gândit, că el o s'î urmeze atât de curénd, lărgind și mai tare golul dintre noi?!

Cine ar fi putut presimți, că părintele bétrin de ani, dér tînér în puteri, care înainte de asta abia cu 6—7 sėptémáni cu inima plină de bucurie, în ochi cu lacrimi de fericire, înșotia înainte șf. altar pe cea mai mică odraslă a sa, să se stîngă atât de cu vreme!?

Succedéndu-mi a căștiga datele biografice ale acestui vrednic bárbat, care își trage originea din familia eroului și martirului nostru național, **Horia**, le las aci să urmeze:

S'a născut în 24 Octombrie 1829 în comuna Selicia din comitatul Clușului. Tatăl șeu a fost preot român gr. cat., care afară de viață, de învățaturii salutare și creștere în iubire de neam și religione, aprópe nimic altceva nu i-a putut da. Studiile și le-a început în Clușii, unde a făcut 6 clase gimn., apoi a urmat clasele filosofice de pe atunci în **Blașiū**, în acel școlar puternic, care ș'a revársat razele sale de cultură bisericească și națională pretutindenea, unde răsuna dulcele graiū

románesc. În acele localuri ale sciințelor se probéză mintea lui ageră și constantul șeu suflet, pe care nu-l puteau abate de pe calea virtuții nici exemplele rele și nici anii tinereței. În decursul acestor 2 ani de filosofie a dat probe de cunoscínțe serióse. Tóte esamenele le-a făcut cu distincțiune.

Momentele agitate, în cari se párea, că a sunat óra libertății și pentru poporul românesc, — anii 1848—49 — l'au aflat în Clușii ca elev gimn.

Și în această vreme, când popórele europene în urma spiritului timpului au început a-se mișca, poporul românesc nu a putut rămáne cu mâinile în sîn, fiind-că glasul timpului și consciința sa națională și pe densusul l'a trezit »din somnul cel de mórte, la care îl adénciră barbarii de tirani!». Tinerimea română s'a pus în fruntea poporului și tînérul Mateiū Nicola nu a rėmas mai pe jos, căci consciu era, că a sosit momentul când poporul nostru se se scuture de jugul, ce apăsa asupra grumazului șeu, singur din motivul, că în decursul vécurilor a ținut cu tárie la numele, limba, naționalitatea, religia și drepturile sale omenești. A prins arma în mână și a intrat ca tribun în prefectura lui **Simion Balint**. A excelat în mai multe locuri și ciocniri, dér cu deosebire în atacurile conduse cu vitejie din partea densusului **la Trimpolele și la Rimeșiu**, pentru care istoria națională îi va consacra o pagină.

După timpul acesta de sbucium național, făcénd în a. 1851 maturitatea în gimn. r. cat. din Clușii, s'a înscris la academia de drept din Sibiiu, unde în 1854 ia absolutoria, după ce tóte esamenele le face »magna cum laude« apoi în a. 1855 trece ca »ascultant« (practicant) la tribunalul de acolo, de unde apoi e transferat tot în același an și în aceeași calitate la **Mercurea**, ér de acolo la Abrud, aducéndu-și în tot-déuna, la fie-care denumire și transferare, laude frumóse și esprima-rea recunoscínței (Anerkennung) pentru activitatea plină de zel, diligența de fer și purtarea sa frumóasă morală.

Mai apoi e numit jude investigator la tribunalul din Abrud; ér la a. 1860 îl aflăm în calitate de notar public reg. în Alba-Iulia, unde în a. 1862 se cășetoresce cu Emilia Nemeș de Alámor, pe care însé mórtea i-o rápesce în vara anului 1860, lăsând asupra umerilor șei coplesíți de durerea pierderii soției sale și sarcina de mamă pe sėma celor 5 minorenii ai șei. Cu decretul datat în Verona la 26 Februarie 1862, e numit procuror suprem reg. la tribunalul din Abrud. Ér în 27 April 1864 face cu distincție censura de avocat la **M. Oșorheiū**. La 1865 îl vedem deputat în dieta Transilvaniei din Sibiiu. Tot în același an e numit al 3-a avocat provincial în Abrud, post, la care densusul atunci n'a reflectat; dér pe urmă voinđ să fie mai independent, renunță la postul de procuror suprem și la anul 1868 își deschide cancelarie advocatíală în Abrud.

O vie dovadă despre sentimentele sale naționale este și împrejurarea, că la depunerea jurámántului de avocat cere cu tárie, ca jurámántul s'el pună **în limba sa maternă**, ceea-ce însé nu i-se permite. La anul 1874 își schimbă domiciliul și se mută la Alba-Iulia, pentru-ca să pótă da o creșcere bună copiilor șei

În 1898 se reintórcé éráși la Abrud, orașelul, de care l'a legat atátea suvenirii și unde a petrecut până la mórtea sa.

Fiiu credincios al bisericii, a sėrit într'ajutorul ei tot-déuna, când i-s'a véđut atacată independența și autonomia. A luat parte la conferențele din 1871 și 1897, protestánd energic dimpreună cu ceilalți aleși ai poporului nostru, contra contopirei bisericii nóstre în cáldarea catolicismului unguresc și reclamánd cu glas tare drepturile, ce compet bisericii nóstre după lege și canóne.

De la 1848 încóce a luat parte activă la tóte mișcările nóstre naționale, arátându-se un zelos și înflăcăratur naționalist.

Îl vedem între delegații conferințelor naționale de la **Mercurea** și de la Sibiiu. Lui îi revine meritul incontestabil,

fi dat consimțéméntul pentru cășetoria ei cu'n inginer de la cáile ferate. De acósta era sigur.

A dóua zi o servitóre și aduse în secret o scrisóre din partea Laurei, care-l desperă cu totul. Marchisa nu făcuse fiecei ei nici un reproș, dér i-a comunicat prin duhovnic, că trebuie să stea vre-o câte-va luni la mánăstire. Preotului îi refușase șpovedania. Laura spunea, că voesce să fugă cu el în lumea largă și-l asigura, că va fi a lui pentru tot-déuna.

Trecuseră mai multe díle. Cu tóte dificultățile și paza strașnică, sub care era acum ținută Laura, totuși cei doi amozezai reușiră s'el scrie, și odată chiar să se întâlnească în taină. El voia bucuros să rápescă pe iubita sa. Dér unde? Cu ce era să o susțină? Trebuiau șeu să se despartă, șeu să se cășetorescă în mod legal. De-odată le veniră o ideă, care în Spania a salvat multe párechii amozezate.

Orí care bárbat în Spania, în timpul când preotul binecuvéntéază șf. cuminecátură și ține în sus hostia șfântă, pentru-ca credincioșii să i-se închine, ingenuchiáză cu logodnica sa în fața altarului și fágăduesce cu voce tare cășetoria, acela este considerat ca cășetorit canonicoesce. El

póte fi mai târđiu urmárit și pedepsit de autoritățile civile, cășetoria póte fi declarată din punct de vedere civil ca desfăcută, dér biserica o recunósce pentru vecie, și párinții și autoritățile trebuie să ce-deze. Laura și Carlos se hotáriră să încerce această faptă desperată în cursul actualei sərbări bisericesci.

Carlos sta nerábđător pe verandă și aștepta până când credincioșii se adunară la biserică. Când clopotele sunară pentru liturghie, el își reculesse tot curagiul și alerga spre biserică.

Laura îl aștepta, și mai înainte de a-i putea împedeca cine-va, ei ingenuchiară înainte altarului și schimbară cuvintele sacramentale.

O mare agitație se iscă printre credincioșii. Femeile aprobau șoptind și fetele tînere plángeau și rideau. Marchiza deveni palidă ca un cadavru, pe când ochii preotului luceau în mânie sėlbatecă. Cu mare greutate termină liturghia și fără să rostéscă vre-o vorbă se întórse spre altar, dér martori voluntari pentru cununie îl urmară și scárșnind din dinți trebui să recunósca cășetoria.

Laura inghenunchiase înainte mamei ei și o rugă de iertare. Marchisa he-

sita, dér apoi hotárándu-se repede, stránse cu pasiune în brațe pe fiica ei, sárutându o pe ochi și pe gurită.

— Du-tel, díse ea, »Maica Domnului să te aibă în șfánta ei pază.«

Și fără a învrednici pe ginerele ei măcar cu o singură privire, párási mândră biserica.

Când a doua zi trenul Express de la Madrid se opri la stațiunea Merida, îl aștepta o tînéră páreche, care avea de gând să fugă pe vieță din ruinele trecutului.

Sór-le se lăsă la orizont și căuta să lumineze cu ultimele sale raze roșii ca focul ruinele, așa încât aceste páreau că creșce și că se ridică în umbra violetă.

Era o muncă zadarnică! Și melancolic se inváliră ei în mantaua sură a visurilor.

Merida, mândra Emerita Augusta a Romanilor, sėmėna acum cu un cimitir, în care în loc de cruci modeste, făceau garda de piatră monumentele uriașe ale trecutului.

Când trenul trecu pe lângă castel se páru că dintr'o feréstră o batittă le făcea fugarilor un semn pentru: La revedere!

C.

că averea eroului munților, neuitatului nostru luptător pentru drepturile poporului românesc *Avram Iancu*, s'a transpus Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român, precum și acela al înființării casei române și a înființării școlii rom. de fete din Abrud.

Inmormântarea lui M. Nicola s'a făcut Miercuri, în 27 Septembrie n. a. c. la 3 ore p. m. în fața unui număr public din Abrud și jur, fără deosebire de confesiune și naționalitate, care a grăbit să-i aducă ultimul tribut.

Inmormântarea a fost atât de frumoasă, încât n'a văzut Abrudul o înmormântare mai frumoasă de la înmormântarea regretatului Alexandru Filip, fost avocat în Abrud.

Dintre numărusele cununii depuse pe catafalca a atras atențiunea tuturor prea frumoasă și grandioasă cunună de frunză de stejar și cu pantlică lată în tricolor românesc, depusă din partea tinerimei din Munții apuseni și având inscripțiunea: *Fostului tribun M. Nicola. — Tinerimea română din Munții.* Au mai pus cununii, afară de membrii familiari, și următorii: Damele române din Abrud, d-na Ana Filip, familia Dr. Laur Pop, familia Dr. Vasile Fodor, M. Cirlea, etc.

Actul funebral a fost săvârșit de d-nii preoți: Petru Simu din Câmpeni, Arton M. Popa din Bucium și Ionel Simu din Abrud.

D-l I. Simu a rostit o predică frumoasă, în care a scos foarte bine în relief meritele și trăsăturile caracterului repausatului în Domnul.

Cântările funebrele le-au executat mai mulți tineri, eroul cor bărbătesc constător din 16 inși, și înființat cu această ocaziune, a executat sub conducerea d-lui Iustin Cl. Iuga cand. de adv. în Abrud, toate răspunsurile, precum și 2 cântări funebre frumoase: *Plâng și mă tânguesc...* de I. Mureșianu și *Cu sfinții odihnesce*, de D. Cunțan.

La mormânt s'au rostit și 2 cuvântări, una din partea d-lui adv. Dr. *Laurențiu Pop*, care în frumoase și nimerite cuvinte a adus ultimul tribut decedatului și-a luat rămas bun de la el în numele colegilor și a inteligenței rom. din Abrud, er după acesta a urmat cea a tinerimei române rostită din partea d-lui cand. de adv. *Candian David*, pe care o las aci să urmeze:

Când în numele tinerimei române din Munții apuseni vin și eu, ca în fața mormântului acestuia prospăt să rostesc câte-va cuvinte, o fac fiind-că îmi împlinesc o datorință sfântă, datorință de a ne da și noi tributul de recunoștință pentru faptele și viața aceluia dintre fiii nemului, cari s'au câștigat pentru el merite neprețioase și cari în ochii noștri vor străluci drept exemple de bărbăție, abnegație și iubire de nem.

Și cine ar pute contesta, că acest modest tribut de recunoștință i-ar compete mortului nostru, dic al nostru, căci el nu a murit numai pentru fiii și rudele sale, pentru un cerc mai îngust, ci el este mortul nostru al tuturor, este mortul nemului.

Și cu câtă îndreptățire vedem brazdate de lacrimi amare fețele rudelor sale, cari plâng în el un model de părinte, cu același drept — ba și cu mai mare — îl deplângem noi, îl deplângem națiunea noastră întregă, căci decă familiei sale și-a dedicat totă viața și pentru fericirea ei și-a conservat-o, când nemul nostru în zile grele de restriște a apelat la el, cu inima înflăcărată a alergat între aceia, s'a pus în fruntea aceluia, cari pentru binele nemului au fost gata să-și jertfescă viața. Etă titlu, care ne îndreptățește și ne impune, să ne luăm și noi partea noastră de jale după mortul acesta!

Deși mă simt ispitit, nu voi răscoli prin negura acelor vremuri, când poporul nostru gemea încă sub jugul iobăgiei, căci nu e nici timpul nici locul, der nici lipsă nu-i să evoc în sufletele D-Văstre icăna luptelor trecute, căci vie trăiesc ea în inimile noastre; ajunge decă Vă amintesc, că mortul, pe care l'am însoțit astăzi la gropă, e unul dintre aceia, care ca tribun viteț a ajutat să rupă nemul nostru lanțurile iobăgiei.

Și cu atât mai vârtos se cuvine să venerăm memoria mortului acestuia, cu cât dănilie și rënd pe rënd se sting aceia

dintre fii nemului, cari cu pietri tari au contribuit la punerea temeliei existenței și mării lui și cu cât datorința noastră de a țese firul mai departe de unde l'au lăsat ei, numai atunci ne o vom pute împlini, decă vom păstra vie în sufletele noastre amintirea faptelor și vieții lor.

Și decă n'am putut și nu putem împiedeca mersul firii, care tuturora ne pregătesce mörte trupescă, sufleteșă putem și avem datorința să-l facem să trăiescă între noi.

Și va trăi!

În fața acestui mormânt, în fața D-Văstră a tuturora în momentul acesta de jalnică solemnitate nu pot, decă să-i spun mortului drept ultim rămas bun: promisiunea, că memoria lui ne va fi sfântă și un vecinic îndemn spre fapte și gândiri mărețe, atunci când în numele tinerimei din Munții apuseni îi dic fostului tribun:

În veci pomenirea lui!"

După vorbirea d-lui David corul a mai cântat frumoasă compoziție a măestrului I. Mureșianu, după care apoi terminându-se actul funebral s'a dat pământului ceea-ce din el a fost împrumutat...

Constat cu multă părere de bine modul frumos, cum s'a scuit achita tinerimea din Munții apuseni de o sfântă datorință a sa, ce i-se impunea față de memoria unui fruntaș atât de vrednic. Acastă atitudine a tinerimei din Munții apuseni ar pute servi drept exemplu tinerimei din alte părți.

Er acuma la încheiere mă folosesc și eu de frumoșele cuvinte ale părintelui I. Simu, cu cari și-a terminat predica și dic:

"Mergt în pace suflet nobil pe plaiurile fericirii ceresci, și acolo întâlnind-te cu aceia, cari ne-au părăsit înaintea Ta: Iancu, Buteanu, Dobra, Balint, Fodor, Moldovan și ceilalți, de cari Te legau simțimintele Tale și interesele poporului, ai cărui fii erai, uniți-Ve cu toții rugăciunile către Tronul divin și cereți Părintelui îndurătorilor, ca să inspire poporului românesc simțimintele Văstre și alipirea de ideile Văstre cu deosebire în aceste timpuri, când pare-că greul pentru noi e mai insuportabil, ca și atunci când voi ați prins arma în mână pentru apărarea vetrilor străbune!"

Zenius.

Asociațiunea română pentru înaintarea și răspândirea științelor.

Acastă Asociațiune, care a luat deja o dezvoltare mare de la înființarea ei, grație în deosebi președintelui ei d-l Stefan *Hepites*, șeful institutului meteorologic din București, va ține la 25 Sept. v. 1905 al *patrulea congres* al său în Craiova.

Burolul congresului este astfel compus: Președinte de onore, d-l Ion *Kalinderu*, președintele Academiei Române; președinte d-l Stefan *Hepites*, membru al Academiei Române; vice-președinte, d-l L. *Mrazec*, membru al Academiei Române; secretar general, d-l G. M. *Murgoci*, docent la Universitatea din București; Secretar de redacție, d-l inginer *Pandele Iliescu*; casier, d-l Ioan *Michăescu*.

Ședințele congresului se vor ține în localul Liceului Carol I.

Membrii congresului sunt invitați a purta însemnele Asociațiunii. Ele se vor găsi la ușa de intrare în Aulă, la d-l Casier pe prețul de 2 Lei.

Programa.

Congresul se va deschide Duminecă la 25 Septembrie (8 Octombrie) 1905 în Aula Liceului Carol I. la ora 2 p. m.

Duminecă 25 Septembrie 1905.

1. La această ședință de deschidere vor vorbi:

a) Domnul *Kintescu*, primar al orașului Craiova; b) Domnul *Geblescu*, prefect al districtului Dolj; c) Domnul *Kalinderu*, președinte de onore al congresului; d) Domnul *Hepites*, președinte al congresului.

2. Se va procedea la destinarea locului unde se va ține al 5-lea Congres în anul 1906 și la alegerea burolului aceluia congres.

3. Se vor face următoarele conferințe: Domnii: Dr. *Marinescu*, membru al Academiei Române, „*Acțiunile Radiului asupra țesăturilor și căle-va aplicațiuni la boalele nervoase*”; *Chiru C.*, inginer, „*Rectificarea curșurilor Râurilor și Irigațiuni*”; *Assaky*, locotenent de artilerie, „*Ce înțurire a avut*

și va avea asupra diferitelor ramuri științifice invențiunea balonului”. Cu proiecțiuni.

4. Visitarea în corpore a parcului B besou, unde d-l membru B. V. *Vermont* va arăta membrilor congresului observațiuni de eclipsă pe Jupiter. Aceste observațiuni se vor continua și în următoarele două seri.

5. La 7 1/2 ore va avé loc banchetul oferit de Primăria Craiovei membrilor congresului.

Luni 26 Septembrie 1905.

1. Comunicări în secțiunii de la 9 a. m. până la prânț și de la 2 p. m. până la 3 1/2 p. m.

2. Conferențele vor începe la ora 4 în Aula Liceului. Vor vorbi domnii:

Hurmuzescu, profesor universitar, „*Radioactivitatea, ionizarea și noile teorii asupra constituțiunii materiei*”; *Drăgescu I. C. Dr.*, „*Sufletul și destinul său*”; *Minovic, St. Dr.*, profesor universitar, „*Grafologia judiciară*” cu proiecțiuni și „*Metodele chimico-legale în caracterizarea sângelui*”, cu proiecțiuni.

3. Reprezentațiune teatrală, oferită de primăria Craiovei în onora membrilor congresului.

Marti 27 Septembrie 1905.

1. Comunicări în secțiunii de la 9 a. m. până la prânț și de la 2 p. m. până la 3 1/2 p. m.

2. Conferențele vor începe la ora 4 p. m. în Aula Liceului. Vor vorbi domnii:

Severin E., profesor, „*Asupra Radiului*”; *Mironescu, Dr. Th.*, „*Bazele științifice ale alimentațiunii*”; *Murgoci, G. Dr.*, „*Agricoltura-i basa ciolăștiunii*”; *Alexandrescu D.*, profesor universitar, *Subiect rezervat*.

2. La 7 1/2 ore va avea loc banchetul oferit de prefectură membrilor congresului.

Sfințirea bisericii din Săsari.

(Comit. Sătmar.)

Cetitorii numărului de Dumineca al „G. Tr.” au cunoștință despre sfințirea bisericii din Săsari, anunțată înaintea în această foie. Despre serbarea însăși a binevoit a ne trimite o dare de semă însuși protopopul aceluia părți, părintele Archidiacon G. Șuta. Etă darea de semă:

Cu toate suferințele, ce au trecut peste poporul nostru, el și-a păstrat comora cea mai scumpă, limba și religiozitatea sa, și altarul bisericii în decursul vremilor s'a identificat cu însăși existența nemului nostru. A ridicat bisericii, unde adunându-se a lădat și preamărit pe Dumnezeu. Bisericele acestea n'au fost strălucite, pentru-că n'avea o palmă de loc, care să-l fie numit de al său; er de altă parte era atât de sărac, încât însuși Vlădica unit din Bělgrad a fost nevoit a-și pune în zălog odăjdiile sfinte pentru a pute acoperi clădirea Mitropoliei.

Der după ce s'au spart norii cei grei și a început a străluci soarele și peste noi mai blând, s'au apucat și credincioșii a clădi bisericii din material mai solid. Inse și clădirile aceste cele mai multe sunt lipsite de or-țe stil, deși e constat, că în o biserică artistică se ridică cu mult mai ușor sufletul către Ziditorul lumii mărețe. Er ce privește ornamentica bisericeii, veți o aglomerație din toate stilurile, încât privirea aceluia te lasă rece. Pentru aceea și preoții de la sate ar trebui obligați să grijescă de străformarea artistică a bisericii parohiale în un stil ore-care.

Mulțumită cerului, acum a început să reinvie cu încetul gustul artistic, așa încât s'a făcut tare mult pentru ridicarea bisericelor într'un stil mai frumos. Așa în 24 Sept. st. n. s'a consacrat în Săsari prin însuși Prea sfinția sa episcopul de la Oradea mare Dr. *Demetriu Radu* biserica restaurată într'un stil artistic din acea comună.

Încă din 23 Sept. se vedea o mișcare neobișnuită într'o di delucru. Preoții și mireni grăbiau cu zor către Baia-mare, ca să întâmpine pe doritul Arhieru.

Deși P. S. Sa episcopul Radu din considerațiuni față de episcopul de la Gherla, prin a cărui diecesă a trecut oătră Săsari — interzisesse ori-țe primire solemnă, — la gara din Baia-mare totuși a fost așteptat de o mulțime de preoți și mireni. Primarul orașului l'a salutat în numele orașului, er protopopul Șuta în numele preoților.

Imediat s'a pus convoiul în mișcare și Prea sfinția sa într'o calésă de gală trasă de patru cai între aclamările vii ale mulțimei plecă către Săsari.

Sosind aici toate strășile erau împodobite cu crengi verzi, casele cu icone sfinte, er gardurile cu țesăturile țerancelor. La biserica sub arcu de triumf a fost așteptat Prea sfinția Sa de harnicul preot d-l *Alexie Pop*, încunjurat de mulțimea credincioșilor săi. Entuziasmul poporului, vădându-și Arhierul în mijlocul său și auzând cuvintele dulci către fiște care dintre credincioși — nu se pöte desorie. Prea sfinția Sa a făcut o călătorie obositoare, plecând din Oradea încă în 22 Sept. — vădend atăta dragoste și alipire, a rămas pe deplin satisfăcut. Prea S. Sa a luat cuartir în casa frumoasă parohială, unde imediat s'au făcut presentările obișnuite. Fiind de față atât inteligența mirenă din acelea părți, cât și preoțimea tractuală.

După înseratul oficial de Prea Sfinția Sa episcopul, s'au început misiunile populare; 9 preoți abia au fost în stare a asculta mărturisirile.

În 24 Sept. în zor de di s'au continuat mărturisirile cu cei veniți din satele vecine. Mărturisirile s'au terminat la 7 1/2 urcând amvonul din țintirimul bisericeii d-l canonic *Moise Nyes*, rostind o cuvântare atât de frumoasă, încât toți au rămas captivați.

La 8 ore între sunetul clopotelor, 10 preoți, 2 diaconi au mers în procesie după Arhieru pentru a-l aduce în biserica interimală. Timp frumos, 4000—5000 de popor entuziasmat, au dat un aspect impoșant procesiunii, ce s'a oprit înaintea crucii de piatră ridicată din această ocaziune. După sfințirea apei și binecuvântarea crucii s'a încunjurat biserica nouă.

Simțesc o bucurie nespūsă, de câte ori pășesc într'o biserică ornată în stil artistic, când nu mai veți acolo acelea caricaturii urite fără nici un gust. În Săsari nu mai veți acele flori de hârtie diforme și pline de prav, ci în locul lor obiecte și decorațiuni frumoșe, dintre cari fiecare își escită pietate. Ornamentica bisericeii a costat peste 24 mii coroane.

După intrare în biserică se începe actul consacării, un lucru ce arare-ori ni-se dă ocaziune a-l vedea. După terminarea actului consacării se începe liturgia de însuși Prea Sfinția Sa, cântând răspunsurile corul poporal din Ardeusat. Un cor minunat, laudă d-lui învătător Andereo.

După cetirea evangheliei a urcat amvonul din mijlocul bisericeii Prea Sfinția Sa și a vorbit despre biserica testamentului vechi și a testamentului nou, cu alușiuni la biserica noastră, atât de dulce, atât de frumos și atât de pătrunător, încât n'a rămas ochiul uscat în biserică. Mai ales orațiunea finală a vorbirei a fost atât de pătrunțătoare, încât cu toții au plâns.

Inbuldela a fost atât de mare, încât s'au ivit mai multe accidente. Cuminecarea celor mărturisii a fost imposibil a o săvârși în biserică, ci cei trei preoți, cari au fost însărcinați a deplini acest act, au fost nevoiți a eși în țintirimul bisericeii.

Intru aceea Prea Sfinția Sa a împărșit anafora între credincioși, și totuși abia la 1 ora după amedi am terminat liturgia și am petrecut pe Prea Sfinția Sa, pe lângă îndatinatul ceremonial la locuința sa.

La 2 ore a fost banchetul. Prea Sf. Sa a ridicat toast în limba latină pentru Patriarcul Romei, în limba maghiară pentru Rege, er din considerațiuni, că a călătorit prin diecesa Gherlei și erau de față mulți preoți din diecesa această, a vorbit și pentru episcopul din Gherla, în limba română.

Bună impresiune a făcut vorbirea d-lui *Stoll Béla* avocat din Baia mare. D-l *Stoll* — neprovocat de nimeni, îndemnat numai de boldul inimei sale, a ridicat paharul închinând pentru poporul român, pe care îl cunoșce din copilărie și-l scie prețui.

Mare suprinere și mișcare a făcut între credincioși visita Prea Sfinția Sa pe

la frunzașii satului. Bieții țărani numai gângăveau și plângeau de bucurie, că n'au gândit așa ceva, să între un Vlădică în casa lor.

Intru adevăr, venirea Prea Sfinției Sale în aceste părți, unde n'a mai fost episcop din 1843, este un eveniment de mare însemnătate. Popularitatea Prea Sfinției Sale a crescut în așa măsură, încât nu se poate spune, ér rezultatul moral al acestei visitațiuni va fi din cele mai frumoase.

Însuși protopretorele Domokos a fost uimit de cele vădute, și a ști, că el nici odată n'a crezut să aibă atât de mare influență morală un episcop.

Prea Sfinția Sa a rămas în Săsari până în altă zi, când protopretorele s'a prezentat din nou, pentru a-l petrece la Baia-mare.

Urmat de inteligența română și de preoții districtuali, a părăsit bunul Arhiepiscopu aceste părți romantice, unde a găsit un popor, care își iubesc limba și legea sa și de cari nu se va lăpăda cât vor sta munții: Gutinul și Ignișul din préjma Băii-mari.

G. Șuta.

Ce s'a hotărît în audiența de Mercuri dela palatul din Viena? Se asigură, că espunerile ministrului Kristoffy, în audiența de Marți, n'au rămas fără impresiune aspra Maj. Sale și că elaboratul lui a fost luat de astă-dată în considerare mai favorabilă din partea domnitorului. A fost vorba, cum s'a mai asigură, de supunerea amintitului elaborat unor modificări în mai multe puncte, așa că de pildă să fie luată în vedere și considerată și certitudinea naționalităților. Așa raportează „Wiener Allg. Zeitung“, dîcînd, că Kristoffy s'ar fi învoit de fapt cu mai multe obiecțiuni, ce i-le-a făcut în privința acésta Maj. Sa.

In fine a fost ascultat și ministrul de justiție Lanyi tot numai pentru a stabili modul, cum s'ar pute duce în deplinire reforma electorală în cadrul legilor existente. Marți încă n'a urmat nici o decisiune. Ministrul Fejervary a rămas să mîergăeri, Mercuri, din nou la audiență. Intre propunerile, ce s'au făcut monarhului, să fi fost și aceea de a disolva parlamentul ungar. Se crede în Viena tare în reactivarea cabinetului Fejervary.

Reuniunea

învățătorilor români uniți din Arhidieceasă.

XXXIX.

De lângă Mureș, Sept. 1905.

Să vedem acum, ce pôte fi cauza, că organul nostru „Fóia Școlastică“ nu-și pôte elupta vađa și popularitatea recerută, ceea ce împedecă prosperarea ei!

După părerea mea, scăderea principală trebuie să o căutăm în neregularitatea lui de apariție. In fruntea fôiei se dîce, că aceea apare în 1 și 15 a fie-cărei luni. Ar fi frumos și consecuent, când administrația fôiei s'ar ține de termenul acesta fixat și când abonenții ar putea conta pe aceea, că îndată în altă zi primesc fôia. Dér în 7 ani, de când se edă fôia, cu durere am trebuit să constatăm, că organul reuniunii face escepție de astă regulă generală uzată la tôte foile periodice din lume.

Precum am amintit în articolii mei mai de multe-ori, partea cea mai mare din comitetul redacțional și al administrației fôiei noastre se compune din foștii noștri profesori de la preparandie și gimnasiu; aceia ne învățară și ne îndatoriră, ca în tótă viața noastră să fim punctuali și promți, ca fiitorii învățători așa să învățăm și pe elevii noștri și prin ei poporul încredințat nouă spre educare; tot ei ne spuneau, că crescerea cea mai cu efect este exemplul bun, cu care avem să premergem înaintea elevilor noștri! Asta este

o axiomă recunoscu-ă de tótă lumea pedagogică; dér ôre așa fac foștii noștri profesori în editarea și espedarea fôiei?

Când apăruse înainte de 7 ani organul nostru, — eram în deplină convingere, cumcă acela se va interesa în prima linie de afacerile învățătorilor; — va publica concursurile la stațiunile docențiale, va publica casurile de decese, de căsătorie și alte afaceri personale ale membrilor reuniunii, prin urmare va deveni așa dîcînd un organ al statului învățătoresc, ceea ce în cazul acesta silea pe membrii reuniunii, ca să se îngrijescă de lățirea și prosperarea fôiei. Dér experiența de 7 ani tocmai contrariul ni-l arată și cu durere trebuie să ne convingem, cumcă ne-am înșelat în așteptările noastre.

Mureșianul.

Convocare.

P. T. domni membrii ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și toți iubitorii de cultura poporului român, sunt prin acésta invitați a participa la adunarea generală a despărțământului „Murș-Oșorhei“, ce se va ține în biserica din comuna Bardoș în 15 Octomvrie st. n. 1905 după amedzi la 3 ôre cu următorul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretarului despre activitatea despărțământului de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Alegerea a două comisii: a) pentru censurarea rapórtelor de sub Nr. 2, 3 și 4. b) pentru înoassarea taxelor de la membrii vechi și pentru înscrierea de membrii noi.
6. Rapórtelile comisiunilor de sub a și b.
7. Certirea eventualor disertatiuni.
8. Statorirea bugetului.
9. Inchiderea adunării generale.

Din ședința comitetului despărțământului XXIV. Murș-Oșorhei 26 Iunie 1905.

Dr. Enea Draica, Ștefan Rusu,
president. secretar.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 5 Octomvrie. Fejervary a declarat, că în audiența de ieri nu s'a luat nici o decisiune, fiindcă n'a reușit a dumeri tôte îngrijirile corônei față cu reforma electorală.

Viena, 5 Octomvrie. In ședința de adă a Reichsrath-ului, între contele Sternberg și Wolf s'a produs un violent schimb de vorbe. Sternberg a svirlit un pahar asupra lui Wolf, a nimerit însă pe Wastian. Sternberg a dîs, că de acum înainte va veni la ședințe înarmat cu revolverul.

Incolțirea grâului.

Nisce experiențe fôrte însemnate au fost făcute de d-l Rister asupra încolțirii grâului. El luă o ladă de lemn și puse în ea pământ vegetal bogat în substanțe hrănitoare. Acest pământ l'a aședat, ca să formeze un plan inclinat, astfel că o margine era la înălțimea păretelui lădeii, ér cealaltă margine era mai jos cu 20 centimetri. Pe acésta suprafață a sămănat sămênță de grâu și apoi a turnat d'asupra pământ vegetal umplend cutia până în gură.

Semințele au încolțit tôte, dér n'au putut eși la lumină, decât acele ce au fost îngropate cel mult până la 8 centimetri, celelalte însă, cari erau la o adêncime mai mare, de la 8 până la 20 centimetri, n'au putut eși și au perit. Apoi observă, că firele de grâu răsărite erau cu atât ma vigurose și mai înfrățite, cu cât semințele au fost îngropate mai la suprafață.

Din aceste experiențe rezultă pentru agricultorii o practică fôrte însemnată: de a nu sămăna grâuul nici odată preu la adêncime, ci să îngrope sămênța numai atât, cât trebuie ca

să nu se usuce și să nu o mănânce pasêrile și nici odată să nu fie îngropată la o adêncime mai mare de 8 centimetri.

Pentru a reuși a nu îngropa sămênța prea tare, trebuie înainte de a sămăna să se grape pământul fôrte bine și să se samene grâuul cu mășina de sămănat.

Dări de sēmă și mulțămite publice.

Cu ocasiunea petrecerii de vară, ținută în Cs. Gorbó la 23 Iulie a. c. st. n. în favorul terminândei biserici gr. cat. din loc, au încurs oferte benevole și contribuiri peste taxa de intrare dela d-l Dr. Alexandru Vajda-Voevod 100 cor. și de la numeșoi alți d-ni câte 5, 4, 3, 2 și 1 cor. Suma tuturor intratelor a fost de 455 cor. 40 fil. din care subtrăgându-se spesele de 197 cor. 6 fil., rezultă un venit curat de 258 cor. 34 fil., care sumă s'a predat destinațiunii sale.

Tuturor participanților și contribuitorilor se aduce și pe acésta cale mulțămite pentru sprijinul dat întru ajungerea scopului maret, dorind a ne revedé și pe viitor la astfel de conveniri. Regretăm însă cumcă de astă-dată nu am putut saluta în mijlocul nostru pe amabili și înalții patroni ai petrecerii, din cauza unui cas de môrte întîmplat în familie, pentru care le esprimăm condolențele noastre.

Iovianu Andreiu,
adm. protop. gr. cat.

— Cu ocasiunea petrecerii aranjate în 13 Aug. a. c. de tinerimea română din Teiuș și jur au binevoit a contribui peste taxa de intrare mai mulți p. t. domni în suma de 87 cor. 40 b.

De tot s'au încasat 275 cor. 40 fil. Subtrăgându-se spesele de 83 cor. 54 fil., rămâne venit curat 191 cor. 86 fil., cari s'au predat curatorului bisericeii gr. cat. din loc.

Primescă marinimoșii domni și pe calea acésta mulțămitele noastre. Teiuș, la 17 Aug. 1905. Comitetul aranjator.

— Biserica din Șoimușul român în anul acesta a împlinit 100 de ani de când a fost zidită, cu ajutorul familiei nobile Petru Vaida din comuna vecină Zagor. Biserica cea veche de lemn, de mai înainte, a ars în anul 1802 aprôpe cu întreaga comună. Nobila familie Vaida care în timpuri grele s'a refugiat din România în Ungaria, s'a aședat în Sósmező-Glod, purtând cu timpul și titlul „de Sósmező“ și al căruu membru Petru Vaida pe la anul 1865 s'a aședat în comuna vecină Zagor. Familia Vaida cerceta cu adevărată rivnă creștinescă biserica din Șoimușul-român și vedînd miseria ce apăsa poporul în urma incendiului ce a devastat comuna, a zidit în locul bisericeii celei de lemn, aprôpe din al său, o biserică frumoasă de cărămidă, care în anul 1805 la 29 Iunie a fost sfințită, aflându-și de atunci și până acum mulți creștini mângăere și întărire sufietescă întrînsa. Din familia Vaida mai există astăzi doi membrii, ca strănepoți ai lui Petru Vaida, anume d-l Iosif Vaida în Sinaia și d-șora Mimi Vaida în Brașov.

Din incidentul împlinirii unui secol de la zidirea bisericeii, comitetul parochial a decis a reînvi biserica, spre a pute fi sfințită din nou în anul acesta.

La împlinirea acestei datorințe a poporului a ajutat în mod însemnat d-l Iosif Vaida, dărînd în scopul reparării bisericeii noastre 100 corône, afară de acésta a mai procurat o cădelniță frumoasă de argint în valôre de 124 cor. și 2 icône frumoase în valôre de 100 cor. D-l Vaida ne-a dat un viu exemplu despre modul cum să cuvine a ține la amintirea strămoșilor noștri. Primescă deci și pe calea acésta, în numele comitetului parochial, espresia celor mai adênc simțite mulțămite.

Au mai contribuit și următorii creștini cu ajutorul lor material: 1. Teodor Onișca a procurat o cruce nouă pe turnul bisericeii în preț de 50 cor. 2. Alexă Voilean și andronic Buda au procurat o cruce pe Altariul bisericeii în preț de 8 cor. 3. George Șandor, Petru Sideriaș, George Șandor (Irimie), Dumitru Buda, Simeon Suciu și Teodor Pop au procurat 30 ferdele de var. 4. Ioan Pop a dărîuit 10 cor., 5. Constantin Aflat 10 cor., 6. Isailă Sideriaș 2 cor., Ioan Pop 2 cor., 8. George Buda 1 cor. și 9. Aron Buda 1 cor.

Astfel cu puteri unite lucrând cu toții, în 20 Iulie a. c. în ziua s-tului procc Iie ne-am învrednicit a serba iubi-

leul de un secol de la esistența bisericeii noastre, fiind atunci sfințită, prin d-l asesor consistorial Mateiu Voilean, asistat de d-l protopop tractual Nicolau Todoran și 6 preoți. Serviciul divin condus de d-l esesor ca fiu al comunei și cu deosebire antusiasmul avêntatei predici ce ne-a rostit, a mișcat adênc inimile credincioșilor. Primescă d-l asesor și pe calea acésta în numele comitetului parochial mulțămite pentru dragostea arătată față de comuna noastră. Peste cei-ce au contribuit cu ajutorul lor material, Dumnezeu să își reverse binecuvêntarea sa cerescă. Șoimușul-român, la 24 August 1905.

Elie Ioanovicu,
paroch gr. or.

— Cu ocasiunea seratei teatrale-musicale urmată de dans, ce a aranjat-o inteligenta română din Feldru în 13 August, au contribuit peste taxa de intrare mai mulți st. d-ni în sumă de 36 cor. 60 b.

Din suma de 148.60 enr., ce s'a încasat cu acésta ocasiune, s'a spesat 82.80 cor., ér venitului curat de 65.80 cor. s'a administrat fondului școl. conf. al comunei Feldru. Feldru la 26 August 1905. Comitetul aranjator.

— In urma colectei întreprinse pentru edificarea școlii din Boroșneul-miz, tractul Treiscaunelor, au contribuit următorii binevoitori:

„Bistrițana, institut de credit și economii în Bistrița (Beszterce)“ 10 cor.; d-l Iosif Pușcariu, avocat în Brașov 2 cor.; Alexe Neagovicu, paroch în Zăgon a mai colectat cu lista nr. 171 din Zăgon suma de 12 cor. 8 b. George Neagovicu Negoescu, paroch în Intorsura Buzeului. a contribuit în lista Nr. 125: 5 cor. Ioan Olteanu, comersant 1 cor.; Constantin Sporea, profesor în Iași (România) 1 cor.; Ioan Sporea, învățător-dirigent în Feldiôra 1 corôna.

Primescă marinimoșii donatori mulțămitele noastre cele mai adênci: Boroșneul-mic, în 30 August st. v. 1905.

Pentru comitet: Ioan Mariu, paroch, Nicolae Stancu, învățător, George Gabor, ep. I. Nicolae, L. Anghel, ep. II.

MULTE ȘI DE TOTE.

Numêrul ômenilor fulgerați.

In decursul anilor 1897—1903, va să dîcă în 7 ani, au fost uciși de trăsnet în Ungaria 1027 ômeni, a decă pe an cam 147 ômeni. Decă asemênăm acest număr de morți năprasnice cu numêrul locuitorilor, aflăm că dintre un milion de locuitori 8 au fost trăsniți de fulger, séu la 130 mii suflete unul a fost trăsniț. Ômenii au fost trăsniți mai ales afară în liber, mergînd, fugînd, sub clăi, în trăsură, sub pomi și în odae. In 1903 au fost trăsniți afară în liber 93 ômeni. Mai mulți au fost trăsniți, în cei 7 ani, pe teritorul comitatutului Bihor, ér în com. Strigon n'a fost trăsniț în cei 7 ani nici un om.

Ou fenomenal.

Oul acesta, pe care l'a descoperit d-l Legros, profesor la Capelle (Aisne, Franța) este un ou de găină avînd greutatea respectabilă de 192 grame. a căruu găoțe, de formă aprôpe cilindrică, măsoară 19 centimetri în circumferință și 105 milimetri în lungime. Acésta găoțe nu cântăresce mai mult de 9 grame. Oul acesta mai prezintă pe lângă acésta o anomalie curioasă, el conține în interior, nu numai gălbenușul și albușul, dér încă și un al doilea ou cu găoțe, de formă cu desevêșire normală. Printr'o crăpătură accidentală, se scose acest al doilea ou, care măsura 63 de milimetri și cântărea 66 de grame.

Amorul regelui Spaniei.

Regele Spaniei și-a rebotizat iachtul séu „Nenufar“ până la căsătorie sa cu numele de „Regina X“...

De ce patru puncte? se întrêbă întrigați amatorii de ghicitori. X urmat de patru puncte nu se pôte aplica, firesce decât unei principese al cărei pronume are cinci litere, ceea-ce e cazul cu principesa Elena de Battemberg. Dér e de asemenea și cazul Prinseselor Luisa (a Franței), Luisa (a Prusiei), Maria del Pilar (a Bavariei), precum și al altor principese, cari au fost date de diare ca logodnice ale lui Alfons XIII.

Domnii abonați ai fôiei noastre, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînnoi cât mai curând ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a dia-rului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

„ALBINA“ institut de credit și de economii Filiala Brașov.

Conspectul operațiunilor în luna lui Sept. 1905.

Intrate:

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes items like 'Numărar ou 1 Sept. 1905', 'Depuneri spre fructificare', etc.

Esıte:

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes items like 'Depuneri spre fructificare', 'Cambii escomptate', etc.

Cor. 101,930.362

Dr. Nicolau Vecerdea, Cornel Aisör Sävuleanu, dirigent, cassar.

Iosif Oncioiă, contabil.

Anunțuri de căsătorie.

De la 22—28 Sept.

1. Stefan Coliban, gr. or. calfă de lăcătuș-mecanic cu Elena Ploscă gr. or. Brașov. Ioan Ilea, gr. or. calfă de zidar din Brașov cu Marina Ilimbășianu gr. or. din Hălchiu.

Mântuit dela mörte. Un om örecând-a desnădăjdut trimite inventatorului crucei duple electro-magnetice R. B. Nr. 96967, lui Albert Müller Budapesta V., Vadász-tetza 42 umătörea scrisöre de mulțumită:

Stimate Domnule Müller!

Înainte de tôte te încunostiințez, că sunt om sêrac și bôla m'a silit să intru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 3 luni sub îngrijirea doctorilor din Zomböf și tôte acestea m'au costat 200 cor. fără ca să mă pot vindeca, ér doctorii au perdut nădejdea și eu trebuia să mor. Din întâmplare am dat de vestea crucei d-tale și am comandat-o purtându-o pe pept după cum mi-ai scris. În timp scurt în 10 April m'am sculat din pat, mă simt sănêtos și nu mi-e témă că mor, pentru-că m'ai mântuit d-ta. Îți mulțumesc de miș de öri. Cu stimă Francisc Ostiadat, mașinist în Priglența-St.-Ivan (com. Bács-Bodrog) în 27 Aprilie 1904.

Crucea duplă electro-magnetică R. B. Nr. 86967 costă numai 6 cor. și vindecă bôlele următöre: reumatism, respirație grea, lipsa de somn, batere de inimă, bôla rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fiecare să se adreseze plin de încredere la d-l Albert Müller Budapesta V., Vadász-utetza. 42/AE.

Pentru posesorii de vii. Succesul plantațiilor nouș depinde în prima linie de la calitatea viței ce se întrebuințöză. Pentru cultivătörii de vii este de interes mare, să fie orientați în ce mod s'au desvoltat altoi de viță în vara secetösă din anul acesta. O viță, care din cauza secetei anormale din anul acesta a produs puțin lăstari, nu va da rezultatul acela, ca o viță frumos desvoltată. Din ce pepiniere se pot procura vițe sănătöse și frumoșe după un an așa secetos, este pentru proprietarii de vii greu a decide de öre-ce în multe casuri n'au nici timp, nici bani ca să viziteze pepinierele din țeră și să-și alegă vițe frumoșe și sănătöse. De aceea va fi plăcut posesorilor de vii a-le recomanda o Firmă care ca și în anul trecut, așa și în anul acesta prin irigație abundantă, s'au desvoltat vițele așa de frumoș, ca în nici o altă pepiniere din țeră. Firma este Kokel-thaler Erste Rebenveredlung Anlage in Med-gyes proprietar Friedrich Caspari, care n'a pregetat ostenelă și cheltuieli ca și în anul acesta să aducă vițele prin irigație de 3—4 milliöne de litri de apă pe ôi, la o desvoltare de tot bună. Ar fi de dorit, ca toți cei interesați se viziteze acéstă pepiniere.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete. Să nu pregate nimeni într-o cestiune atât de gingașe a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, öri cât de adânc ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la vindecarea rölui, ceea-ce fie-care o pöte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Decă cine-va

nu pöte veni în persoană, atunci să-și deserie bôla cu deămănuatul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincöșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisöre pune marcă de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard öu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de leouitor și curățitor e institutul special al d-rului Palöcz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-üt 10) unde cu bună vöintă și consciențiositate capëtă öri cine (bărbat öu femeie) deslușiri asupra vieții secsuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberöză de bôla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor dîlnice Dr. Palöcz vindecă de ani de ôile cu siguranță, repede și din fundament cu metodu sêu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmăriile onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôla de sânge, de piele și tôte bôlele ce se țin de organele secsuale femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palöcz de la 10 öre în. a. până la 6 öre sêra (Duminecă până la 12 öre la amiađi).

Adresa Dr. Palöcz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-üt 10.

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Octombrie n. 1905.

Table with 2 columns: Description and Rate. Includes items like 'Renta ung. de aur 4%', 'Renta de coröne ung. 4%', etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Advertisement for 'Candol-Cacao' by Joan Hoff, featuring an image of a chocolate bar and text describing its benefits.

Nr. 1588—1905.

not.

PUBLICAȚIUNE.

Comuna politică Sărata (comit. Făgăraș) va licita în 29 Octombrie st. n. a. c. la 10 öre a. m. pe durata de 3 ani, casa de crășmă de nou edificată, provăduță cu licență de beuturi, constătătöre din o odăe mare de crăjmă, boltă, odăe de locuit, cuhnă, cămară, pivniță și un grajd, cu 500 coröne prețul strigărei dela care sumă doritorii de a licita au a depune 10% vadiu.

Condițiunile detaliate se pot vedea în cancelaria comunală și la oficiul notarial din Scoreiu, în örele oficiöse.

Sărata, în 29 Septem. 1905.

Alesandru Comșia m. p.

not. cerc.

George Pralea m. p. primar.

1—21884.

„Timișiana“ instit. de cred. și econ. în Timișöra.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de practicant la institutul de credit și economii, TIMIȘIANA“ din Timișöra, se publică prin acéstă concurs, cu terminul de 20 Oct. a. c.

Reflectanții la acest post dotat cu un salariu anual de 720 coröne, au să documenteze absolvarea șöcolei comerciale precum și cunoscința perfectă a limbelor române, maghiare și germane.

1—11886.

Direcțiunea.

Advertisement for a vineyard featuring an illustration of a person with a basket and text about 'Pepinierie de nobilitarea viței de Vie de pe Târnavă'.

Folosiți ocașia!

500 Obiecte numai cu 2 fl.

Un ciasornic Anker Precision frumos, merge 36 öre, cu lanț aurit, 1 cravată modernă de mătase, 1 ac splendid de cravată cu brillant Simili, 1 inel aurit cu piatră pentru D-ni și Dömnă, 1 Garnitură, care constă din nasturi de manjete, cravată și piept, garanție 3% aur Doublet, 6 basmale, 1 Calimăr de busunar elegant de Nikel, 1 Oglindă pentru toaletă, 1 etui cu pieptene frumos, 1 Săpun parfumat de toaletă, 1 Notis fin legat, 12 portrete de artiști vestiți din secolul din urmă, 72 condeie engl. de cancelarie și încă 394 obiecte folositoare în casă. Töte laolaltă, care singur ciasul face banii costă numai 2 fl. Se trimite cu rambursă öu prețul trimis de Versandthaus J. FREITAG, Krakau.

(1876,1—3.)

LIBRĂRIA EDITÖRE H. ZEIDNER

Fondată 1867.

Brașov. — Brassó.

Fondată 1867.

Cele mai bune cărți pentru șöcolele populare, are sunt răspândite în mai multe ediții, și cu care s'au obținut în tot locul cele mai bune esultate în învățămënt,

sunt următörele:

Large table listing various books for sale, including 'Alexandru St. C. I-a carte a copiilor', 'Dogariu D., Abedar nou', etc., with prices and descriptions.

Librari, neguțatori și învățatori primesc rabat.

Atențiune! Cine dorește să bea un Mișmaș (vin cu borviz) bun, răcoritor, se cêră **Apă minerală Baros.** Borvizul Baros conține mult acid carbonic și fer. Se capătă în toate restaurațiile, cafenelele, prăvălii de delicatose, băcăni în loc și pe la sate din prejur. — Administrația isvorului Bibarczfalva, posta ultimă Baroth. Deposit general la Iohann Böhm Brașovul-vechiu Strada Țințașilor Nr. 15. 5—8.1800.

Nr. 638—1905.

a. f. c. ș. d.

Esarëndare de Domeniu.

Domeniul fondului central școlastic din districtul Năsăudului aflător pe hotarul comunei Cianul-mare (comitatul Turda-Arieș) de o pozițiune frumôsă, în estensiune de 1030 jugere 1240 □ constătător din arătură, fênaț și pășune de clasa primă și a doua, dinpreună cu edificii de locuit și edificie economice, se va da pe calea licitațiunei publice în arêndă, pentru pășune eventual cultivare, începând din 24 Aprilie 1906, pe 6 eventual pe 10 ani după olaltă.

Prețul de strigare ca arêndă anuală e satorit în 8500 corone.

Licitația se ține esclusiv cu oferte scripturistice închise, cari sunt de de a se trimite până în 15 Novembre 1905, la 11 ore înainte de amêđi cu vadiul de 850 corone, la subscrisa comisiune administrătore în Năsăud.

Oferentele trebuie se dechiere în ofertul sêu, că cunôsce condițiunile de licitație și de contract, pre acele le primeșce și se supune lor necondiționat.

Condițiunile de licitație și de contract se pot vedé în cancelaria fondurilor și pe spesele proprii se pot copia.

Din ședința comisiunei administrătore de fondurile centrale școlastic și de stipendie din districtul Năsăudului, ținută în

Năsăud, la 25 Septem. 1905.

Președinte:

Gerasim Pomide m. p.

Secretar:

1—3.1885.

Dr. Nestor Simon m. p.

Sz 955—1905.

vêgr.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói kir. törvényszék, mint csödbíróságnak 1905. évi 6944 sz. végzése következtében vb. Beer József csödtömegéhez tartozó, a csödleltár 1—265, és a potleltár 1—2 tétele alatt beletározott 16726 koronára becsült következő ingóságok, u. m. szobaberendezések, disz, keményfa és kárpitos butorok, diszitó és kárpitozó kellékek, tételenként nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a brassói kir. járásbíroságnak 1905 évi V 1551/1 számú végzése folytán Brassóban, hosszuutca 14 szám alatt, a régi zöld fa vendéglő kerthelyiségében leendő megtartására 1905 évi október 10 és következő napjainak délelőtti 10 óra határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881 évi LX t. c. 107 és 108 §§-nak értelme szerint készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Brassóban 1905 évi szeptember hó 22 napján.

Kalmár Ignátz,
kir. bir. végrehajtó.

3

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate

de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ prôspêtă dela cep în fie-care di? La

Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.

Lista de bucate românescă.

De o cercetare numerosă se rógă

C. R. GLIGORE CRISTEA,
conducătorul restaurantului.

121—0

oooooooooooooooooooo

Un absolvent al școlii de viticultură americană, și a pomăritului din Méneș (comitatul Arad) **caută post** la un proprietar de vie. — Informații se pot lua dela Administrația „Gazetei Trans.“ 1—1

oooooooooooooooooooo

AVIS!

Dr. ILARIE JENEI advocat și-a deschis cancelaria advocațională în Brașov, Térgul inului nr. 26.

*****

Mai multe fete și un croitor tinêr

găsesc ocupațiune rentabilă în „Prima vâpsitoriă artistică și institut chemic pentru curățirea hainelor“ din Brașov, a lui

G. Solinger,
Brașov, Str. aea Cimiterului 5.

*****

AVIS!

Suberisul am onôrea a face cunoscut On. public și în deosebi epitropilor bisericesci, că **am deschis în Brașov (la 2 Porumbi) Strada Nêgră nr. 3 (3 Felső-Villa-utca 3)**

O fabrică de luminări de cêră curată și parafină sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de cêră și parafină din Ardeal.

Și sunt în plăcută poziție de a executa tot-felul de luminări în toate formatele, precum și aurite, ér comandez le voui executa prompt și cu prețuri fôrte convenabile.

7—90, 1868.

Copiiilor precum și adulților un neprețuibil dar dumnezeesc!

Izvorul „GLORIA“ de Arkos

în fer și lithiu-hydrocarbonic fôrte bogată **apă minerală medicinală**

de un efect miraculos, necanđând iritațiunii de sânge și unslaturî la stomac, ca cele mai multe ape minerale pré concentrate în acid carbonic liber și în sâruri mineralice.

(Autorisată ca apă medicinală prin decret ministerial intern Nr. 401—1905).

Apa minerală „Gloria“ este un **remediu de cură fôrte prețios,** care stârnesce pofta de mâncare și înlesneșce mistuirea de minune, promovêđă secrețiunea udului și acrêla udului, în mod frappant și influențeză membrele flegmatice ale organelor respirătore, circulațiunea sângelui și activitatea nervilor într'un mod surprindetor.

Tot așa și pentru copii în ori-ce etate este apa minerală „Gloria“ deasemenea o **beutură fôrte prețiosă, dorită instinctiv de dînșii,** care favorizeză sănătătii lor în modul cel mai imbucurător.

Bêut cu Șampanie, cu vin sêu cu bere, apa „GLORIA“ va paralisa efectul amețitor ale acestor **beături** mai ales asupra creierilor și a nervilor de multe-ori fôrte vătămător, sub ori ce împrejurare.

Pe baza unui studiu fôrte minuțios mă simt decî obligat a publica, că ori și cine cătră sine, părinții însă și cătră copii lor vor comite mai mult ca o neglijență, decă n'ar încerca efectul minunat al acestei naturală și într'adevêr binecuvêntată apă minerală, care se manipuleză la izvor. — pe cât stă în puțința omenescă — cu cea mai deosebită severitate.

Deposit propriu în Brașov, Str. aței nr. 6,

(vis-à-vis de SCHWARZBURG), unde se află cu schimbarea sticlelor:

o sticlă de un litru apă minerală „Gloria“ pentru 20 filleri,

„ „ „ 1/2 „ „ „ „ 14 „

Josef György,

administrațiunea izvorului „Gloria“ de Arkos.

52—0

Omul e obicinuit a bea cacao, și esamineze în interesul sêu opriu noua marcă a lui

Joan Hoff
CANDOL-CACAO

care în urma puținului seu conținut de grăsime nu conturbă mistuirea, ci e foarte ușor consumabil.

Candol - Cacao

posede afară de accasta față de toate soiurile de cacao avantajul normativ, că pe lângă bunul gust cel mai fin este cu mult mai ieftin și din cauza împreunării sale cu malț este totodată foarte nutritor.

O probă cu candol-cacao duce la întrebuintarea continuă a aceluia.

Pachete à 1/4 kg. 90 fil. Să capătă în fiecare bicanie și negutătorie de articole coloniale.

» à 1/8 » 50 »

Veritabil numai în pachete cu marca Leu.